GOVERNMENT ORIENTAL MANUSCRIPT LIBRARY
INDEXING FOR TELUGU MANUSCRIPT

Sl.	Particulars	Details
1	Language	TELUGU
2	Material	Paper Mss.
3	Bundle Number	TEL B 0550
4	Work Number	D 2192
5	Page No (From... To)	1 to 55
6	Name of the Work	VIVEKA SINDHU PURVARDHAM
7	Subject	VIVEKA

Tcl. D. NO.
2192.
B. NO. 550

B.550

(1) D.2192

Vivekasindhu

(2) Virabasavakirtanamu - D 2496

(3) Sarvesvarasatakamu - D 1801

B.550

[illegible]

వివేకశింధుపూర్వార్ధం

ప్ర॥ ౧

45

GOVERNMENT ORIENTAL MANUSCRIPTS LIBRARY, MADRAS

(బ్ర)హ్మానందంపరమసుఖదం। కేవలంజ్ఞానమూర్తిం। ద్వంద్వాతీతంగ
గనసదృశం। తత్వమస్యాదిలక్ష్యం। ఏకంనిత్యంవిమలమచలం। సర్వధీసా
క్షిభూతం। భావాతీతం। త్రిగుణరహితం సద్గురుతన్నమామి। శ్రీ
మత్పరమేశ్వరసచ్చిదానందానుభవసద్గురోరత్నరత్నాకరంబు
నను। బహువిధరహస్యదురవగాహమహిమతత్వమహానిధానం
బునను। పరమపవిత్రమునిమానసవిశేషసంధానరూపవేదాంతవిధానప్రకాశజ్ఞా
నసాంధితశేఖరతిలకంబులకాంతియుమానంబును। శిష్యతచర్యాణదుర్వహా
నిర్వాణపదధ్యానమునకోకరగ్రపథాలవలంబునను। శ్రంకరాభాసా
శర్వమునిషేకమలవిశ్వతమకరంధరసప్రవాహంబును। నైషేశెభ్యాంక్ష్య
ప్రకరణంబునుసకలలోకర్తృత్వార్వకీయంబుపరమానంధానరాంగి-
యుం। శైవల్యనిరతసోగియుంనైనముకుంధయోగీశ్వరునోరాంక్ష్మ
మాఘ్యాంత్మనేత్రంబువినశేషంబును। వివేకసింధువనరచించె నదినకలలో
కోపకారార్థంబుగా నాపునశిష్యులీగాంక్ష్మకుండునను। ఆంగవ్రశివపిం
గళిరాప్రహారులంబుకాశ్యాప్రవయంధ్యంకన్నైన దూరాగచమ్యాంతను
దురుకొరదుశిరస్సుసాతెరంగనారాయణానారక్షక్ష్యారంభసన్మానకున్ని
ద। తాంధిచర్యాంబుశిష్యకురంఠపంచేసు। అంగ్ర్భాషారెంపస్వందంబు
టీకరచించాంపిందునావిశెష్టి ఔశసిందుధనుస్సార్వచనాన్నాపంబు

గురుశిష్యసంవాద్యరూపా విద్యారణ్యస్వామి దినారా ముకుందరాజయో
గీశ్వరుని శివస్తోత్రం. జయ జయ చంద్రమతా శి. నన్నుకృపాదృష్టినవ
లోకించు. మహైతైబ్రహ్మానందపదానందసాగరమందు మగ్నుండై
ను. నీవుబ్రహ్మసత్యస్వరూపమవు. విశ్వాసకు జీవాత్మవు బ్రహ్మ
దివిపిలికాంతసకలజీవజాలమునకు త్రియపురుషుండవు. సచ్చి
దానందతనువుండవు. షడ్భావవికారరహితుండవు. స్వయంప్ర
కాశప్రకాశవానందవు. నిర్గుణనిరాకారనిస్సంగనిర్వి
కారుండవు. విశ్వరూపంతము తెలిసెదుందులకు బ్రహ్మాదిదేవతలు
న్ను. ఆశక్యపము. నీయనుగ్రహామెవ్వరికిప్పుడుంచునవారికిజ్ఞా
నప్రస్తుతమానందనిస్సంస్వరూపానుభవము యీవేవాయము చె
ప్పనుభవమువేదనుభవింతురు. దీనినిమిత్తమైనీవు. సాంఖ్యాదియము
డునెలకోని. పరిసుప్తావాక్యాలనుయెచ్చరించిస్వామినీస్వస్వరూ
పమునునాంబాతనుబలికింపవలెనా. చతుర్విధవాక్యము లున్నని
న్నందేవుచ్చూపమాయుగనుక. అదరిగిసర్వమినిన్నేప్రార్థింపుచున్నా
డను. నీస్వరూపానుభవమునుతెలిసిసుఖానవుండరాదేమో
అంటారాయనా. పరోపకారార్థమైపలుకవలెనని. ఆదిన్ని
నిచ్చేపుదీనికికృష్ణమేదంటెను. యెవ్వరు యెది అనుభవించిరి. అ
దెవ్వక్షాత్రమైనట్లు నీస్వరూపానుభవమునాచెలికింపుచున్నది
అనివిన్నవించిన యీబాలవాక్యాలకుశ్రీచంద్రమతామెచ్చివా
త్సల్యమునందుపశించి. తానెగ్రంథనిర్మాణముసునాయుదో
సంగెనా. అటుగనుకేవేదశాస్త్రాలయొక్కమతార్థాలు
ను. ఆంధ్రభాషచెప్పుచున్నాను. ఇట్టిపరమార్థప్రతిపాద్యః
లా..షంచతురుడైనవారు యాలపల్లరు. అటువంటిచతురు

...శైవవారుబ్రతికినదిబ్రతుకుండురు. మహానుభావులుద్ధారించిన
...షలరత్నప్రయాసచెడకనే దొరికితేజతనమునకు రారాదు. జి
...న్నడుపాట్లునతేనెతావచ్చేకోలంచితలిగిపంచె అటువలెలాతిరు
గులాండెరు. అటువలెనెవారునెలవెరివమాటనైనాను బ్రహ్మ
జ్ఞానమునుదర్శింపలమునకనే. ఇట్టిమహాత్మ్యకర్తలైనయీవాదిషయా
సకలజ్ఞతయాలచేసేరు. ఆయుకు కెరుకునట్లనై అంతరసము తర్కింత
ముద్రరమైనవుంటిగారుల. నావాటలువెలిచెరి అయినా వివేకసి
ంధుసంగాన్నించిపుంచును. శ్రీరాకరాపాట్లలు. వట్టితంచరపంకా
ని. అక్కలాంచలేదుగనక. యెరిగినమహాత్ములు ఆపాకాశ్యలు
ప్రవర్తించరు. నవరసవాక్యాలందు. ప్రతిపాద్యైనానుపరమా
ర్థలాభం యున్నతుమాతేదూ. అటువంటివాటలునకవ్యక్తి
చెప్పనేచినసందువల్ల. తపజ్ఞుండుగురుగాని. పరమార్థలాభం
దరాంకరాపిరాకరంపానికి. శ్రేషచులుభావ్యహంపుండు. నతిశయిం
చిపాపరనేశినాను. అదిపరమానన్దైనానను. అధికరసమైనవున్నా
రు సభాబారుకైనలోకుబాధవుద్ధరు. అటువలెనేమునారప్రవర్తిరా
కాశ్యలునకుప్పకుప్పలుకళ్లరు అఖండపరము తత్వమె అనుభవింతు
రు బ్రహ్మరసపాకదశ్చిశరీరానననే అనుభవించవారలునకళ్ళాక్య
మ్రసదాకేనుభవవత్సికరింతురు. కతుచప్రీతికిరేమేలాంపారేర్శ
రుకరాబట్టి వివేకసింధువనేదికశ్రమమునశుద్ధాంబారాసన్నం. యము
బడనూ. కల్పతరువమునుభారతనవుంగి బలిసినవెళ్లి ఇక్క
పదార్థస్తలపెరా యక్రింగాబునసురాజనపారరు గలరా. అ
టుగనకదేశవాసులసుకున్నప్రవర్తనలా. పుపనిషద్వాక్యాల
చాంతమునకీర్తనిచేకర్తనైనవుంచెయా యుభాగవతకుగురుశిష్య
సంవాద్యమునపుంతవినా దమునుగారుచెప్పవలె ఆనందమునవిశే

వెలమహానుభావులారా ఆ యూనము వేనిశిష్యుని ప్రశ్నవాక్యము
న్నగురువుల శిష్యుని [illegible]న్యాది పదార్థమున్న చెప్పుచున్నాను. వి
న్నవారి సంశయము తమంతప్పుడ్సా[illegible] నివారణము పడ్తుగాన. యీ
గ్రంథమెవ్వరు వివేకించి విచార్చి దివ్యజ్ఞానం పూర్ణగతమానను ము
క్తి తక్షణమే సంభవిస్తుంది. యీరీతావునే నే ముక్తి వధ్యామంటి
గూఢతమార్గము న్నగారా వైరాగ్యం [illegible] లనే లక్ష్యణించు
వచన. యీదేహాపతనానంతరమందు ముక్తి కర్తని చెప్పేవారి వారా
[illegible] నమ్మేవారలను. యీప్పుడు [illegible] వచ్చునో [illegible]. మరణం
తరమందు ముక్తి కర్తని చెప్పేటందుకు యేదిప్రమాణము. ఆ యు
వంటి గురువులనమ్మి సేవచేసేవారు తల్లిచన్నలపాలుద్రాగినవారు
గారు. యీశాస్త్రాలదేహం పడినవిష్ణు మనుష్యదేహా మెత్తు
దురని నమ్మినవారికి [illegible] యెంచబా[illegible]. [illegible] జ్ఞానో
పదేశమిచ్చి యింతమాత్రమే ముక్తి అయ్యేననే వాకిమాటలు
నమ్మే [illegible] వారు [illegible] లుడురు. ఆ
[illegible] ఆ యువంటివారి ఉపదేశగతము [illegible] సంసారం
నిరశించెరు. ఆ [illegible] యీ [illegible] నానాపు [illegible] లు విడు
[illegible] తన జ్ఞాన దృష్టి [illegible] వస్తువున [illegible]
చూపవలెను. చూపవేని [illegible] గురువులకు [illegible]
ల. నిజగురువులసేవ [illegible] సంగరంతరించు [illegible]
వారంచెరు ఆ యువంటి సద్గురువుల లక్షణం. వైరాగ్యము
[illegible] లుపును. [illegible] సద్గురువుల చరణాలు
[illegible] సద్గురువుల లక్షణం. సంసార[illegible]
వైరా[illegible] ప్రత్యక్ష[illegible] ఆనందించువారు

రువులు. [illegible] సహితులుగా [illegible] బ్రహ్మానుభవమందు
[illegible] నిరంతరనిర్మలులై [illegible] సద్గురువులు. ఆ యువంటి సద్గు
రువులకు [illegible] తారతమ్య [illegible]
[illegible] చిత్తు [illegible] రహితులై [illegible] బ్రహ్మాది [illegible]
తసకలభూతజంతులందున్న [illegible] చిత్తం
[illegible] రెండవ [illegible] భావము [illegible]
[illegible] సకలముస్న [illegible] బ్రహ్మానందము [illegible]
సకలశక్తి నిరాకారులై. సంకల్పరహితులై సకలము తన్మయులై [illegible]
[illegible] లనుచేతురు. స్వరూపస్థితి
[illegible] సకలేంద్రియ [illegible] లయందున్న
స్వరూపానందము [illegible] గందురు. విధినిషేధము [illegible] తురు.
విధినిషేధ [illegible] నిత్యుండు [illegible] సకలచరాచరలయందున్న బ్రహ్మ
[illegible] తత్వము [illegible] వేదు [illegible]
[illegible] వేదు [illegible] ఆనందమై [illegible]
[illegible] జ్ఞాన [illegible]
[illegible]
[illegible] తురులు బ్రహ్మ [illegible]
లు. [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] సద్గురువులకు [illegible]
[illegible] సంధా [illegible]
ము [illegible] వలెనును [illegible]

క్షీరావతారులని చెరిగెది. సద్గురువుల లక్షణావధారణము. ఇంక
శిష్యపరిచ్ఛిత్తి లుపు చున్నారము. అలసుడు. నిష్ఠూరుడు. స్వే
చ్ఛాచారి తత్పరుడు. గురుశేవావంచకుడు. నైన శిష్యుడెంన్ని చెప్పి
నాడు. ఝాణాదారణా. విద్వంసన. వశీకరణాద్యస్యం. భ్రన. పెద
నాడులనే. యీ దెంతుగుణాలు కలవాన్ని శిష్యునిగ్రహించరా
రాదు. విషయరాసనాసక్తుని. పాషండమతసంశయుక్తుని శిష్యుని
తనకవర్జింపవలెనా. సేవాధినాస్తికు. జ్ఞానవెరుగు చుంచకు
పతితు. పాపి. క్రూరవృవాది. వీరలకుపదేశింపరాదు. తనవు
హాత్మ్యంసప్లలోక్రటుంచవలెనని గురువులనార్జైపించి యు
డిగి. తనయుక్తి. కుంభిస్తె కైదాపండె చన్నోకునె శిష్యునిశ్చిదివేది
గురువునాప్రార్థించినవృత్తిజాంచినాంవిచాంఢికితకేచె లెటు
వంటివానికిన్ని. బ్రహ్మవిద్యోపదేశించదు. యంతపరియంతం
అంతఃకరణాసుద్ధిలేదు. అంతపరియంతమున్న గురువుకృప
చేతనాపదేశించినాం అపరోక్షజ్ఞానసిద్ధివారికి లభింప
దు. సంసారదుఃఖముచాంతవిశికి జ్ఞానవైరాగ్యయుక్తుడై
ముముక్షుచెప్పిన శిష్యదోషాలకువ్యతిరిక్తుడైనన శిష్యుని
కెవుపదేశ అపాయిలు. సత్యవాదులు. దృఢవ్రతులు. ని
ష్ఠీమగురుభక్తులు. అనన్యగురుభావకులు. గురువువక్త్ర
వనువునద్ధనవంచకంలుగానివారు. గురువులైదైవమని
అనన్యదైవమునెరగనివారువుదారవంతనలు. అ
రవంతులునైనవారె కెవుక్తి తమపాలబడువారు వారె ని
జశిష్యులు. వారికి సంతోషమైనబోధం కం అరుపలు బు

అటువంటి శిష్యులకు శ్రీగురువులు ఉపదేశింపవలెను. వారు ప్రశ్న
రసానకు ము. జ్ఞానకత్తృనకు మందసవ్యెవుందురు. అపు
వంటివారికి సాధింపవలెనా. సన్నిధానాన అష్టలోహలు
నలుబంగారువైన తెల్లుతన్నానెన ప్రత్యక్షరూపమత ఎదురువా
రు. ఆటువంటి శిష్యులకు ఉపదేశవాసంగ గురునాధుని
కి ఆదరాసం వెదు. జ్ఞానానకు సత్యాత్మ్యతత్త్వలు. ఆత్మస్వయం ప్ర
కాశకానను. తత్త్వసావె. ముక్తనుపూచెప్పిన అనధికారశిష్యు
లకున్న. మంకు మక్కుల్త్వంగలిగితే వారలనున్నసద్గురువులున్
పవలెనా. అదెట్లంటె. వంతెనాపాశసాధనము న్న. అట్లా
గయలాగాయసమయాన్నటైచిత్త నిర్మలమవుదు
నిత్యనైనకు గురుశేవచేయింపవలెనా. అట్లైతేచిత్తనిర్మల
మైనజ్ఞానసంప్రాప్తమవును. గురుకృపను అష్టలోహాలుస్ప
ర్శనసన్నిధానానబంగారమవునని చెప్పుట్టు. పరుషాలమువద్ధా
అవానిరుతుతురుప్రాణమెనుకనవుద్ధతు. అపాషాణ
మెంచూనన్ని సీసి అష్టివముఖ్యానలోహాంగా వించి. స్పర్శనసో
కించివంగారాం నెశనటు బెట్టిరక్షాగార్వస్గిలోహాంగా వించి
అపహాంతం విదిశించి. సత్యశిష్యులైనవెనకె బ్రహ్మోపదేశం చేశే
ది. యింతగురువుల యోగ్యతామహత్వం. శ్రీగురువులకు స్పర్శ
వేదిని సమానం మనంటేదూ. అదెట్లంటె స్పర్శవల్లిలోహాం
బంగారమవునకానిస్పర్శవేదికాదు. ఆ బంగారం. ఆనల్లో
హాలనుబంగారం చేయలేదు. సద్గురుశిష్యులకు
లకు తమనుగానుకునుబోధిస్తె తిమ్మదు. తనస్వరూపం

కినవారికిన్ని బ్రహ్మంగా చెప్పేయుదురు. యిది ఆశ్చర్యంగాదా

జననీజనకులున్ను సంసారధర్మయుక్తులుగాని సద్గురువులవలె నెవ

పబంధబంధనచ్ఛేదనం చేసి రక్షింపలేరు కాబట్టి ఆ బాలుడు లోలప

ముగారుం తెల్పితరువున్నైనా సముఖం లివారం తల్లితండ్రమ్ము

లిచ్చినగానితన్నా పదిరెండ్లైతేను. ఆలాగా సద్గురువులకల్ప

నాతీతమైయున్న వస్తువుం చేతురు. చిత్తమున కావుధ్యానవులున్న

సమముంగావు చింతించిన విన్నికేరొరిన విన్నియుచ్చ్యగాని చింత

నాతీతమైన వస్తువుని లిపుల్లేవు. గురువులు కృపచేసే దిబ్రహ్మ

దిఖానంద పరితముగాని చింతించనక్షింపి చినవస్తు కేవారికలు

గాంపుగనక ప్రపంచమెంప్రరబ్రహ్మమంపునను. ఆ లోనే ప్రసా

దానసుండిన్ని ఆ యుగనక త్రిభువనములయుందున్న దేమిన్ని

గురువులసమముగా రవు. పరోపకారసంతోరవారన పాత్రా

పాత్రమని చూడడు గురువు. సర్వత్ర మెఖమై సముమైపుదా

రముచెప్పబడేశించునను. అట్టైనాను పాత్రవిశేషమైనరావుగా

నిస్థిరమైనిలుపదు. తన్నైనదూరవిని గాని వేశపాత్రమైన బండకి

దనీరునిలువనట్లు పలెనరా. ఇందుకు యోగ్య దృష్టాంతరం చెప్పు

చున్నారము. పృథ్వీనవాడుతతంత్రైకిత్ర్య ధనావతంఅ

రుపాయుడుగానిరుట్లున్న. శుద్ధమైనమీద అరుపాయింత్రైన

యుట్లున్ను. జగజ్జనకుండైన యీశ్వరుని బ్రహ్మ జ్ఞాననిజధనము

సత్పురుషుడైన దేనాగంచె ల్లునుతదంశగనక చిత్తానవిష

సంగంవిడువనేరనికేవల జీవునికి. జ్ఞానధనభాగం లేదు. ఆ యి

ఘనతయాత్రసంగంబిన్న రిప్పిమి. శిష్యుడు దోషగుణాలక్షణా వలిన్ని

సంప్నాపానచెప్పితిమి. యింతకుముందర కథానుసంధానము చెప్పుచు

న్నారము. తాపత్రయముతో నాలమందున తరికొంత సంతప్తుండై సా

ధనసంతుష్టయసంపన్నుండైన యొకానొక శిష్యుడు శ్రీగు

రువులపాదపద్మములకు నమస్కరించి విన్నపం చేసుకుంచున్నాను. ఆ

యీశ్వరునిసంసారసాగరములో మునిగి తిరిగి తాపత్రయబడపా

నలముందుండియున్న గ్రాహాదిజలచరాలచేత పీడితుండైన అతిదుఃఖిం

తుండనైతిని. ఇంతకు జ్ఞానధనమనే ప్రాణదలోనన్నుం చిదానిక్యపయనే

దరికితెత్తించి నాకు తేవలెనా వకుండె పైనా స్వపనాగరంగడపవలెనా

స్వపారగావీరుండు లగుల సంసారముమము దూర్వారణా వృత్తముము

లోనతాపత్రయముచే బాధాగ్ని చితప్తుండనైతిని. యా నా గురుస్వా

మూర్తి నామశ్రులు నామయుంకలుగ జేశి. జ్ఞానజలాచా తరసన్నా సం

తినేరాంచించవలెనా. సంసారమను బందిఖానలలో ఆజ్ఞాన

సంకెలచేత కట్టుపడిన యీ బంధమును. స్వామివారి జ్ఞానశస్త్ర

ము చెయించి రక్షింపవలెనా. ఆ నిద్రైన పరిహారకృపాములసద్గు

రువులకృపపుట్టించి శ్రీపాదపద్మములు తనవృత్తాంతం చెప్పి

పుండెనా. ఆ శ్రీగురుస్వామి కరుణాకటాక్షవీక్షణాము

లచూచిశిష్యుని నిర్దేశించి. అనాద్యవిద్యా సంసారము చేనాలుచ్చి

నాడవుగదా. యుగనిప్రవర్తనము దృశ్యమిచ్చి నిబంధనముక్షా

ముంత్రాలకనచారించేశను. నావద్ధానముగా వినుముని

తి జ్ఞానజ్ఞిప్తిగాని వచ్చి వచ్చునకు నామరింపచెప్పుకునిపూనస్వవస్తక

నయిదాత్మకాచేసినా స్వవిశక్తి పదవియుస్త్రీగుకున్న శక్తి సాం

ప్రదాయపడముగా నస్వరూపజ్ఞానంతెలిపి తెలిపిసం

తరువనే ఆ క్షణజ్ఞానశక్తి ప్రవేశించి ఆదిజ్ఞానశక్తి ద్వారా సా

తనమాయను। స్వయంజ్యోతిప్రకాశించెను। శిష్యుడైతన గురువును ఆ
శ్రితుడు శరీరంకష్టుంబుట్టి పులకితుడై భజియించె సాత్త్వికభావా
దులచేతపై జ్ఞానసాంద్రూ జనిపత్తిని శిష్యునికి లభించిన యుపదేశం
చెనూ। ఇదియే రుదివనశక్తి నిపాతము నిష్ఠానుభవముచేతను
కానిది। ఆనందని దివచ్చి శిష్యుడను ముడుగునుదుముంచుకుని
పొరంగా। వివేకమనే యాంతకాడుంబులనింగెను। అహంకార
మనే వృక్షము పుష్పాలతోపాటు నూ। తృష్ణామోహదలైన పక్షిగూ
ళ్లు చెడెనూ। ఇంద్రియాదిగ్రామాలు మునింగెను। స్వామి భరా
తి యనెడూనగరిలోను భూమును పాంసతూ విరాంపోన్పు బూ
దు। ముక్తి వధూమణి నాలింగనం జేసుకుని। ఆ రాజయోగిపై
మనెనూ। ముక్తికాంత సంయోగం వల్లన సకలవిషయాలు
న్నబశించెనూ। తనస్వరూపానంతానుభవ సుస్వరూ
పమాత్రపురనిరులోరౌ మిన్నేరు గమనాచెను। యిదివిచాపింపం
లు యోగనిద్రుందురు। ఆరాజయోగ యొరకామరప్పెనెకె
ధ్యానా ధ్యానాలు కెందుకున్నతిరి। యెకచత్రమునుమాలికనూ।
స్వర్గాదిభోగాంలుచాత్రాత్రిముష్టియతులంగానివాం
చివైచెనూ। అప్రయత్న సుఖమందు ఉపయోగమునూ
నుశియింపవచ్చును। మనస్సునైయొకగసంకల్పములోతుకేశేచు। వాన్న
నవివికెనంబెపలుకరాదు। యిదియప్పెరికను భవమాంయను
వారయొరుగుదురు తక్కినవారికి తెలుకనలేదు। యిందు
యాదిగ్రామపార్థపారముననెందకపరమాత్మనై
ఆపెన్ని తన ఆకారమున వర్తించంగా। ఆశిష్యుడైనా
జయోగము లభించెనాయమద్దూతను। ఇంకవిరాచుట

కథానుక్రమము చెప్పుము మహానుభావులైన వారలు సావధాన
ముగా వినుండు అని। ముకుందముని వివేకసింధువందు నిరూపించెను॥
ఇతి శ్రీ శంకరాచార్య ప్రోక్త వేదాంతశాస్త్ర ముంతమంతటరాంగిం
శ్రీమహారాష్ట్రభాషారచిత వివేకసింధు గ్రంథార్థ ప్రకాశిక
సవేశ్వరాచార్య నిర్మితాంధ్రవ్యాఖ్యాయాం। గురుశిష్య సంవా
ద జ్ఞానశాస్త్రే త్రికూట మత స్వరూపసిద్ధి వంశోద్ధారకమనా అష్ట
మప్రకరణం సమాప్తం॥

శ్రీగురువులక్ష్యపవలననాంత్రవాంనబ్రహ్మానందసుఖముగ్రహించైన శిష్యు
డుస్వామినుద్దాంతనేడుసుఖసంయోగ్యగానసుంటి అతరువాత
నిజతురాంగ్యననిత్యమల్లనెప్రశ్నాంకమైననెత్రాంక్షిలనవాంయను
అయితేనె అంతఃకరణాకాంద్వైవవాంరయుమంధినాంస్వామినువ్వవము
మరిచిందివేడు యింద్రియాంధువెల్లాం యెచ్చరికాం యను అయి
నప్పుటికివాంటిపూర్వాకర్మలవానవిడిచెవాం పునరపిఆనందజ
లధిలోమునిగెను పెరికెతాంయుకునిదాంరవుపయినముననవడుచి అలశె
బడలికతాంవచ్చినరెండ్లు చల్లనినీడగలయింటిలో పచ్చనిశను
వుకడుపునిండాంమేశినీళ్ళుద్రాగిపడుకున్నవెళవేఫితెరెండువవెతె
వతవుంతుసు అటువలెనాం త్రాపత్రయాంగ్నిలో తప్తమైనబుం
ద్ధియాందులు బ్రహ్మానందజలమునశాంతించెందినంతరాంన
వుండెను అటువలెవుంటిన్ని గురువులకుత్రియపూర్వకముగా
సంధ్యాంక్షిణవలశిఖలవంతారనయింద్రియసహాంతుమైతేజ్ఞప
క్షిగామగాంవచ్చిసాష్టాంగమైయురిగిపరమాంనందనరితులక్ష్మి
అప్పుటప్పుటికినవస్తరింపుచున్నము క్షాంరపింపమవలోకిం
పుచున్న ప్రేమమువ్వాంగహాం మంతుశిత్తవాస్తున్న నమ్ము
రువులతోంబిన్నవించదాంగాగెనాం జయజయయనాంద్ధ
బంధువు కరుణాశింధువైనశ్రీగురుస్వామి అనాదికాల

వివేకశింధుపూర్వార్ధం ప ౨

స్వరూపంపొంగొట్టుకుని నన్నునేనెదాంగిలిపున్నవాంనిని నన్నునా
కెచూపిస్తిరి మీకృపాందృష్టిచాంతపరవస్తువుంగంటిని దినికివు
పమానంలేదు అఖిలసృష్టిలోనున్న యీరామపాసుధ్యాంనతం
సమమెన్నరాందు మీరుచేశినవుపకారాంనకుప్రత్యుపకా
రమెంచిశయుష్మటెలోకసంబంధేసకలలోకాంలంగలనాంనా
వస్తువులు తెచ్చిఅర్పించినాంసమమగాంరవుబ్రహ్మమనేది
త్రికాలాంలయందున్ననాశరహితమైనవస్తువునిస్తిరిగనకత
త్తనాశవంతమైనపదార్థాలనిస్తెసరిగాంవు అందుచేతనిదర్శ
నంకల్పతరువునిచ్చినవాంరికి అద్దములోనిముత్యాలకంతసర
మిచ్చేమునేసరిచేశెవాండుమూర్ఖుడుగాంనిప్రతుత్యకా
రిగాంచు చింతామణిరక్షుమిచ్చినవాంరికిగాంజుముక్కనేలే
శివాంనిచ్చివవాంరికిపోవనెవాంశినిచెమునిచప్పవచ్చునను
అవుంకారవాంనెరాంవరమునస్వామివాంరిత్రిక్షమాత్రాగనేతి
గస్తాంరయను ఈయుపదిగురుస్వామిలకుతనసుమనస్సాందు
లనపిందినాసు కలనాత్రమైనట్టి అక్కనెలాంనాందరా
తెలియబడు ఏటుకు మనసుతుమాంతిలయనిరెములగిత్రపు
చేశనై ఇన్నీ అనువినవలనాన్నినాంశనిత్రవత్రిలేకవంచనచేస
వాండుయుదైనాంశశిసినంకుమనేయింనాంనాంశక్తంతమైనట్లు
పవాంశపుడు [illegible]
[illegible]
[illegible]

సత్ప్రిపిస్సిని. యింతరి మీరు వచ్చి పుపచరిస్సిరి. దీని మహాశ్చర్యే
హైంకని ప్రారంభనిపరిహరించిన వార్కి ప్రత్యుపకారమేమిచే
శినాంసరిగారదు. శ్వశరీరాగమనే డికెంటంటే నుకొంటిబులనుర
ణాందులనివారించే శి. నిజవస్తువుంగ శిపిన గురుస్వాములుల
కుం ప్రత్యుపకారమేమిచే శేది. వారిచేవశేది. గురుకృపప్పలించి
నందుకొంతే గురుతుంగలదు. అదేమని అంటే పైనావారం యొకగ
పటనాందిన దినమున్న గురుభక్తి యధికమై వచ్చును. యీదేగు
రుతు మంత్రయంత్రపుదేశంచేశే గురువులు ఇంటింటికిన్ని వ
లశిన వారునాన్నరు. సంసారపవార్నవంత రింపజారరుకే
రు. ఆ ఇరిపుంతన్యమై పరబ్రహ్మాన్ని సాక్షాత్కరించేనే గురువక్తి
ఆయుధికమైపులం మహాదుర్లభం. ఆ శ్రీ గురువుల దృష్టిపడ్డా
నసంసారజరముక్ష్మి గాన్నె ధూళ్యైపోవును. కైవల్యవిధా
సులు భారకుక్కైకెతా నిత్యముపవనములో నున్నారుడు. మాన్య
పొంప్రిష్టి నాథసంసారపనెడైసల్దాం. ఇత్రుం దేశనడైపోరిప్పా
వునైం గురుచక్రవర్తి సంసారభావంధుర నివహారసుఖమ
న్నడైతిని. మీయనుగ్రహంగలుగబట్టి జియాత్రియుంక
నాకు వారధినుమ్నను. యీవిపుంగ్రైయుంచటదనసుగ్రు
హించుడు. నిరంతరమున్న ఆదినన్నె యుండు కొనెప్పామి
ఆసుఖమునుఖవనె పుండె యిప్పుంగా నవలిరిజానైదుండె
యౌకగటందుంతం భారక్యమ పంపారశ్యకమున గానాని
యుక్తవటెనాం. ఆనిప్రార్ధనచేశిన శిష్యుని స్త్రీ జూచి శ్రీగు
రునాడు దనుక వంద్మిసువు. శిష్యుండనగా వెంకటమూర్తి తద్ధా
రవర్షించినటులనారదారోగంతుండిట్టి నిరోగుల. ఆవెట్టి
పుష్పాన్న చంద్రుడుపుమహారదానా ధునేక్తైనాక్షిని యుపెవిద

వివేకసింధు ప్రారంభం

జెప్పి వి. నిరాకారగుణ్ణేదకునమానమే పుట్టరింజప్పవచ్చునా. ఇం
కజెప్పుచున్నాడను నిజమానసమందు. ధృఢముగానాదరింప
పటెనా. నీకు మహాసుఖం లభ్యించెను. ఆది గురుశేవవల్లనుప్ప
లించును. ఆ పరబ్రహ్మం సొంపైనా ధ్యానమందు ఆనుభవించినాను
ఆదినీయనుభవము బాంతచూచుకోరాదన్నా. ఆయినను ధ్యానము
మునస్సుకెంగరాచరంగాదన్నాపమందు నాభింపరాదు. దా
న్యనంజెప్పినంతెగమృతముగాదు. ప్రియుం ప్రకాశబ్రహ్మానంద
మునికి ధారికెను. ఆది సమ్మమము గాదు. సంపత్యము గాదు
గుప్పదింగాదు. కురుపదింగాదు. మహానుభవరూపము
యింస్యాం చపరారవు. ఆదినిస్వరూపము. ఆదిపరబ్రహ్మము
ఆఖండపరిపూర్ణము. వేదాంతానకున్న సెక్రియు. ఆదిసం
భవించినవెనక. సకలపక్షులారాలున్న. విరసమైతె రాచరణ. ఆం
దనిద్రాశేదు జాగ్రతమువేదు. శ్రీయాశేదు ధ్యానగమూశేదు
సుఖదుఃఖములలో నేసుఖమనెబడించునంతన్నదానే. ఆక్షరదివ్వ
నేననెదికేదు. త్రికాలములున్నేదు. శ్రేమనవర్గాములులేరియర్థ
స్వతఃసిద్ధనననెంఘుమునెదుంపానననెబిచ్చిపొరయను. ఆది
[illegible] లంనెసపురశవూరలినూ. యిదిమహావా
[illegible] జీవన్ముక్తుండనను కలూరయసుభవించా
తసంసారదసు. ఇది సద్గురుప్రసాదంబుననె. దీనిపైకశతత్రీసుఖము
[illegible] చెప్పుంగాదు. దీనను భవ[illegible]
చరమభృగారయిదినెప్పికళ్ళనమాక్షి. వాడేశ్వరరూపముగలనుది
వార్యకృపంబెస్సుదనసుఖసారక్తిదియుండునిగారసుఖమునది.
అంతారంభాన్సూర్తినరాస్తంనెనుభక్తి[illegible]దిపవరాం

త్రా. యిటువంటి బ్రహ్మాస్మితికి ధృఢమతిగా వచ్చెను. నీయోక్తవధా
నచిత్తవృత్తి లోనివే యవధానించి చూచుకొనవలెను. యీ వి
షయానకెంకట్రయము పా యమున్నది. దేవుడెవిరిపును. యిష్వరా
పసదాల్నివం బుత్తుని యుదిపట్టి. బిధావిరా పత్రువంటి చిచ్చి
పెట్టు. మునుపు విషయ విరక్తిగా వచ్చెను. చిత్తా నకునా నా వికల్ప
ములు పైవంకుండవలెనా. ఆనన్దిధావంచా తయీ శవే
రక్షితి శాయవలెనా. శ్రీగురువుల యనుగ్రహం గలిగినప్పుడు
షుండు. యెకాంత మెశదించవలెను. తనకు యెవృత్తి సంతోల్లా
పాపు డివినా వాటి వెంట చేరక. వాటుసంత చిన్నవైతే ఆ
వెనడి వెళ్లును. మనసు వెంట నె పారంగా తనకు సంసారవైద్వి
తువదు. దాన్ని విడిచితాను వేరైతే ఆత్మేం తను ఖంతప్పుదు. అ
డినిమితనివైనం సంకల్పాలు యేరిరెమ్మా గా గనతిరాచినా.
వాంఛి వెంప ఖ్యాకనిరాలంబమండె దృష్టినిలిపెను. యేవిష
యము తనమనస్సునతెరాచినా. విధాన్సరూపముగా
తెలిసెది. ఆత్మైతెసహాజమె. సకలపేషయము లవిాదానస
హాన్యం బుట్టును. నెనిట్లువుండవలెనని యారయూపరాన్సి
యోలుగ నివారెనా. ఆదిజీవాం తరము దణ్ని విచారిం
చితత్వం నిర్ధారించినా నై నిరాలంబానమండె వృద్ధివవరా
యెనా ఆనిరాలంబమె నిరాకారము. నిరంజనమంనీర్లి
కారము. జీవేశ్వర జన్మస్థానము. కాంబట్టి ఆత్మతత్వివిన యీవూ
గావలెనుసుమీ. యిప్పుడా యెనె మిందె తరము తిరిగి
తన జన్మమంచె తిరిచ్చి యద్ధాస్థానాన జీవించినవారికి స
ద్గతిగర్వనచెప్పుదురు. దేహం జన్మదశా వనంత తిస్సె సద్గతి గర్వన
గాను జీవమె జన్మస్థానాన చేరేనా. వానివమహా మబ్రహ్మదు

యున్నప్పుడు లయమును. నదీజలం పార్యుద్ధాస్థానాన కల్లుపడినిల్చె
నా. ఆదెసముద్రముపువు. నిలుపకపంచా దిత్యానా నద్భాంగత్తైపా
యునూ. ఆన దింటె గకతనని లుపునని తిస్తే సముస్రనదులు మన్నగ
జ్రకరించుకుని. తానెలయా శాధారస్వైం త్రిబులను. ఆయువలెనె జీవ
మున్న తననిజస్థానాన సవరించనిత్యానా నుమోత్తత్వం ప్రవేశిం
చిజగత్తురుప్పై యుంటును. ఆటుగనకె మనస్సు లెరాకౄవయా ల
కల్పనాశంచెళి. ఇంద్రియాలసహాష్పించవలెనా. అ
ట్టైతె జీవబ్రహ్మమని యడిపెం తదిట్టం [illegible] సకలాగురు తు
గలదు. ప్రపంచ సహాస్యకవు దియుట్లం టిపా. యెంక చిత్తసా
పద్నాసమ్మ వినుదానవివరం చెప్పెదము. స్వరూపం పాంన్ని ఖుస్సి
[illegible] వనాయీ లజ్జేగాం. ఆవిదప్పినెదవి [illegible] బున
[illegible] తైరిరనెను లుసుఖుదుఖనా యుకు
[illegible] కల్పనయెరవ్పుంటునా సవు
వృవు అప్పుడు [illegible] అనుభూత్సరముస్పును ఆం
[illegible] తుల గుసు. పాశిమెశారుల
[illegible] ప్రాన
[illegible] మను. వె
[illegible] కునా. అ
[illegible] సకలవంత్రి [illegible] లుస్నకుగు
[illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]

కల్పనవిశేషముగా కనిపెంచుచుండిన్ని జీవునికి జననమరణాదులు
తప్పకపోయెనా సమస్తప్రపంచానికి జీవులకెన్నడున్ను కల్పన
లేదు. వారికి జననమరణాదులు తప్పకపోయెనా. అనివిన్నశిష్య
గురువుగారికి నిరూపిస్తున్నది ఏమంటే వ్యవహారమైనదిగిన
సంశయానికు ఉత్తరమిస్తే సందేహనివృత్తిగా వలెను
సావధానముగా వినుము. జీవునికి సుషుప్తిలోపల లేశ
మాత్రమైనాను చలనం లేదు. లేకపోయినా నజ్ఞానమును
రక్షించలేదు. కనుక సంసృతి విడువదు. ఆత్మను సుషుప్తి లేకుండగు
నా. లేరగదు. లేకగక అజ్ఞానములో నుండును. అక్కడ
నాత్మానుభవము లేమనిచెప్పవచ్చును. తనయాత్మ అజ్ఞా
నము లేంతదనుతా విడువదు. అంతేదనుతా విడువ
దు జననమరణాలు విడువదు శ్రీగురువులు కృపాదృష్టిగా
తనజ్ఞానమునే చేకొనిచెప్పితే మరిసచ్చిదానంద పరబ్ర
హ్మస్వరూపము ప్రకాశించును. ఆరీతి గురుకృప లేని
వారికి సుషుప్తికాలములో నికల్పనయజ్ఞానకర్మములో
లీనమై యుండును. ఆ అజ్ఞానమే కారణమై యాత్మను
యావింగనం చేసుకుని యుండును. అట్లు గనక సంసారం వి
డువదు. నీవడిగిన సంశయం వర్ణించైపోయెను. వృ
క్ష జీవజంతులకెన్నెనా సుషుప్తి వర్తించును. అక్కడ కల్ప
న జ్ఞానగర్భములోనే యవస్థ నెంచి యుండును. ఇం
దుకు యనుభవము గురుతు. ఆ జ్ఞానం కల్పన. యోగా
స్వరూపం యెప్పుడు తానే కలని. అప్పుడు నాశనాను

యిది శ్రీగురూపదేశమున నజ్ఞానం విశేషంగా చెడిపో
తనేకల్పనాతీతపరబ్రహ్మం ప్రకాశించును. పరిశిష్య విల
కాయనుభవభూమికాలుగు వగక్తై యుగించును. అవి
చెప్పెదను యేకాగ్రచిత్తుడవై వినవలెను. ప్రథమభూమి
యాత్రిప్ప. రెండోభూమిగతారయాత. మూడో
భూమి సునిష్టిత. నాలుగో భూమి సువిచార. ఇది గురు
కృపచే ప్రాప్తమవును. నిర్వికల్ప పరబ్రహ్మ భావసంశయ
గాస్వస్వరూపములో చిత్తం సమరసమున్నదు. అది వి
దివిసంసారవాసనలకు దూరకారణము. మరిన్ని
చిత్తము తిప్పి బ్రహ్మాకారం చేసును. దానిపేరు యాత్రిప్ప
చిత్తము స్వస్వరూపమున సమరసము యాయెను. అక్కడనుం
డి సంసారము కడు దూరమైనది. తనకి స్వరూపమున నంగా
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

[illegible]

మితెలుసుకొనగనక. చిత్తవిశ్వేష్టమైనవైనసత్పురుషులకు. యంత్రి
యాండుశేదేవతాండువాండురు. ఇంతవఝుత్రస్థారవేంలవప్పవ
తెనంతె. మంరమతుయితెతియవశెనవిశ్వపతెూచప్పుబడెనను
తీవ్రమతులకుగురువారకృమొంకైటనెతలుసు. యింతనుండనీ
యారప్రసంగం. నీకురాంజలరాంగం. నిరూపిస్తిము. యచేసాం
ర్వతారలమున్న. హృదయములలోనాలోర్మృతిముచేసుకొని.
నిలుపుకొన్నవాండెమహాపురుషుడు. మిమిషనిమిషార్ధముస్వ
ప్పురూపములలోనాంపద్రానమైలయుండినా. పాపరాసులు
త్రిశాంన్నెవస్త్రమైపైప్రాంవునుస్వప్నమందుగన్నదురితములు
వేలుత్పన్నంతటనెపైరాయినట్లు నిజప్రమొక్షములలోసమస్తపా
పములున్న. దగ్ధమైపైపొవును. చింతావలోకనం వేకమనసునిలు
పరంటువారి. నగుణబ్రహ్మముసు ద్యానించవలెను. హృ
దయకమలములలో ఇష్టదేవార్చనోపాంచోపచారాయిచెు
తా. శ్రీగురువులనవధ్యానమునప్పూంజనరయవలెను.
చిత్తానకుతక్కినరజస్తమోగుణోలునివారణమైనిర్గుణావశ్యే
మీంద్రమబుట్టునుతనకుతనకుతానె. ఆతరువాతనాని
ర్గుణశరముపురుషయుక్తమైనమహాసుఖంసమరసమున్న
ను అండుకున్నకూండకుండె. అష్టాంగయోగాస్వాస్థ్య
నముసన్నానంస్థితిసంప్రసంగమునున్నా. జీవపరముతాంబు
త్వైకమవును. అనియాంనచెప్పినగురువులకుశిష్యుడుదృ
ష్టినివిస్మరించెను. ప్రాణాపాయమైబ్రహ్మమునేజిరిమొందుభేరు. అం

వివేకశింధుపూర్వార్ధం

ప్ర ౧

దువివరమెట్లిదిపరమాత్మసగుణమా. నిర్గుణమా. సమ్యక్
కారాననుండునా. మాయయని యడిగెదవ్విరి శక్తి. యెటు
వశేనుండునుదానిస్వరూపస్థితి యెటువంటిది. అవిద్య
ప్రకారమున నుండును. యెవ్వరిసాశ్రయించియుండునను
ప్రపంచమెవ్వరునిర్మాణంచేశిరి. యెుకింటవిశ్వేపను. జీవుడ
నెవ్వండాద్దెవడియాంజీవునికిజననమరణాదులు యెటువతె
వచ్చెనా. సాధ్యమియాప్రశ్నలకు అనుక్రమముగాను.
అనుగ్రహించినానమునేనారద్భుతంతిశేషసర్వశ్యశ్లోకి
తంయవలెను. తవరపరియొానిధియనువిన్నపంచేస్తెనె
అందులకుసర్వమున్నగురుసార్వభౌమలు ఆనతియిచ్చిరి
నంగిరిగ. ఇతిశ్రీశంకరాచార్యశిష్యశ్రీశివధర్మవర్ధమానవిలేము
ముకుందయోగీంద్రమహారాజ్ఞభాష్యశ్రీత వివేక
శింధుగ్రంధార్ధేకాంశవచనవేశ్వరార్యసత్యతాం
ప్రథమాంశంయాంగురుశిష్యసంవాదభాగ్యనశస్త్రే విధి
ప్రమెసాఖ్యసంపూర్తి కరణానామమద్వితీయప్రకరణం
సమాప్తం ౧ —

శ్రీగురుమూర్తికేశిష్యుడిట్లనియె పూర్వలయాననడుగప్రశ్నలకు
మహాసంతోషాత్మచిత్తుండై వినవోయి శిష్యశిరోమణి
ధన్యుడ ధన్యుడ నీవాంతస్సుంది నివంతేనేమర చినవస్సిద్ధిరుగానెచ్చ్యలిం
చినట్టాయిగనా నీవు కేవలపరమపురుషుడు అవివేకమని
యహా ఇప్పుడు నీవడిగినప్రశ్నలకొనాక్రి సుఖవంమహావివ
రమందా నిరూపించెదము ఆతర్వాంతసావధానముగా నవి
నవిం యున ఆనతిస్నానార్ణము స్వరూపాంబరనిగుర్జా
ముండు జీవస్వోరముని యడికెండుపాత్రల్యలుకర్తైనను ఆవి
ర్యాసన ప్రవిహిత నిసవివేకించపశేనా ఉప్పుదూవిచె
ప్రకారాంటింపాతమునకు రుంద్రుంచేశపని యత్నంకారయ
రాడు దేశదేశ యుక్త్యులుకల్పిక బ్రహ్మస్వరూప యుక్తాల
కువివేకసంపత్తిగావలెను స్వానుభవ వినికి నేవినుము
శక్తిబలాలకు చిన్నదము జన్మించెపాత్రైలనయరికే ఆదిని
ష్టాంకల ఆదని జ్ఞానంకనిర్మల బ్రహ్మమునీయరుంగవలెను
దృష్టాద్వశదర్శనమునేయొకత్రిపుటిరెండుకలియర్మియులై

వివేకశింధుప్రారంభం ప్ర ౩ 12

ఇది ఆదిపరబ్రహ్మమని యెఱుంగుము దీనికిప్రతిలేదు జ్ఞాతృజ్ఞా
నజ్ఞేయములనియేమియు జ్ఞానవావస్త్రంతంబు అప్రమేయమైన
పరబ్రహ్మమనినిస్సానుభవమందెరుంగవలెను అట్టిజ్ఞా
నమంటు వారేమియు లేదు ఆజ్ఞానమంటు వాడెరుపులేదు
ఆ స్వరూపమంటిపాంశుద్ధమై తనాన్యస్యంతంబు ప్రపంచమున్నది
లేదగనారాదు ఆంతవాసనావనన్యమయము ఆపురాణ
పోవిముక్తి జగత్తెల్లానెరిగినవారు అటుగనక జగత్తులో
ప్రపంచ విడువనున్నదియుతురుంచదిము యెపాదుయిమవేటి సంతోష
పచ్చినదందెరుండుకునా వివరు వచ్చినను ఆ ప్రపన్న
తెంపురిక ఉండెనా ఇరికి అనుభవించవలెను ఇట్టివ్యవహారి
నిర్మించియున్నా శక్తి తమ్మ నేపిన వారికి వెంచ్చారలింతే
నను యెవ్వరికైనవాం కొన్ని వంచేసుకను అతడు
[illegible]
మమకారంపృష్ట కర్మైక ధర్మా తత్త్వ పట్టితె తెలిసం శిక్ష
తెలియవలెనుండును అనుభవనం కుండ్రై ఇవర్తంత్రైనపూర్వ
పరబ్రహ్మంతకుం తెలు ...
దుర్వాంనోపకమునకు ...
[illegible]
... లు ...
మునిశ్చయ ...

పమస్వసంవేదాంశ్రి అదెమనిన్నద్వైతపరబ్రహ్మస్వరూపము।

అదేనీవు. ఆపరబ్రహ్మంబె అనంతంబులకును బాహ్యా

భ్యంతరవ్యాప్తమై పరిపూర్ణమై యుండెడిదె పరబ్రహ్మస్వరూపం

ఆకాశవీధిని మేఘసంచారంగాన్పించినరీతి బ్రహ్మము

లో నామరూపములం కాన్పించును. అదెట్లనెనా

స్వాభవం. ప్రకాశము లేకపోవుచున్నది బ్రహ్మాదిదేవతలునా

యాదెవిరజస్సులను బుట్టిన రూపస్థితగాలను బు. అటు

వంటువారాయదివిని. అంటకపుండెడి పరబ్రహ్మం।

ధ్యానము లేకె ధ్యానించవలెనా. చింతించకె చింతించవలె

ను। తెలిసి లేకె తెలియగవలెను. అదె పరబ్రహ్మనిర్గుణం।

అదె సర్వేశ్వరుని స్వస్వరూపము। అదెమాయామయం

కల్పానన్నై. తన్వైమనె తెలిసెది॥ ఇంతపట్టున్న బ్రహ్మం

యొక్క వివరం। వాక్కుచేత తమ చెప్పనెవ్వరికైనా శక్యమ్

కాం. యింకమాం యాం అక్షరాం చెప్పెము వినుము॥ మా

యాబ్రహ్మవివర్తం। ఇది శ్రుతి. మాయా బ్రహ్మవు

లో వివర్తమని చెప్పును. వేదాంతసిద్ధాంతాలు। వ్యాపక

షడాధ్వారాల్నిలువు ధిత్వాదర్శము చి। ప్రమాణాశిద్ధం. వేద

విరోధముతాలు। పరిగ్రహముని విడిచిపెట్టవలెను। అవివ

ర్తకల్పన వివర్తమెయుక్తలక్షణం వినుము। బ్రహ్మము నిర్వి

శబ్దరూపమై యుండును। అది యుండెను అందరికి అ

సంబద్ధ సర్వకాలంబెనని బ్రహ్మవివర్తం। నిజాకా

రం వికశిం చెయుండును। సాధనశాస్త్రకారకంబాం తమవ్రిగజలం

లో లాగు వర్తించు మండును। అలాగున వివర్తంతానం

ను. తెలుకారనాం కవేశరజ్జువు సర్పముగాకాన్పించిన

ట్లు మాయావివర్తంచే నిచేతకాన్పించును। శుక్తి రజ

తవ్యపకరకు. ఇటకెయుండక శబ్దాంతరం చెప్పుం. బడెగాని బ్రహ్మ

సకుప్పమానపెవెదా। బ్రహ్మము యందాలు లమాయాదివర్తం

తెనికతలుగాంబట్టి ఇక్క గుణాపాయమునే పనివించుకొనెను। యూ

పాకాంగ్రినమువాకవులు లేనిపోని ఋషిసిద్ధాంతవెతురుదుబు। ప్ర

శృతి పురుషుడని తెసుకునెను। ఇది గుణాత్రయమునె కమయ।

ఇదెయయా శ్వరునిదయన్నని యుపన్నం। యీరీతిని నైత

నెక్కత్తమగాం భాస్కాననమానె బహువవర్తం యునం

నదెను అది మహామాయా యక్షరాం శుద్ధసాక్షీకముని

తెలిసెది। అదెసర్వేశ్వరు [illegible] సంబద్ధంనమిష్టంబె। అ

పరబ్రహ్మనెనెది [illegible] గాంక్షాద్ధిం చగా

మహావా [illegible] అందరికి ఇది తెలిసిముద్రాం

[illegible] బ్రహ్మవివర్తం। నెకె బ్రహ్మము

[illegible] అ

దేవతా [illegible] బ్రహ్మ [illegible]

వస్తైవెలుగునం। తాను ఉపదేశమున్నయారేదివిన్ని అంతమున్నారు

గలిగిప్రవర్తించం దినిముహింపు రూప్యరిచారతనిశ్చయంవ

వచ్చునం। మాయాంధుష్టుడైనచెంతిలిరపదేశమిరాయం

రిగెపనేనప్పహత్తులు। కేవలబ్రహ్మపుతెలియనాషిరాచేనా

పద్యరూపమైనదినిది చరదిశైదుష్టుత్వమైవపారుకుండా

షణముదుర్భాషణముగా దుమయాదుబ్రహ్మముల

లేనిదేకనుపించునగనకతెనితార్పునతన్నకనిపించుకొనితనపవా

దముచూపిబ్రహ్మదేవతులవుంచెంచెట్టుకుని గంతులువే

సంతారుడును। వృష్టాంత్యదివార్యపారంజగదీశ్వరుడుచేసేది

మాయాబలికారకమయిరయిరిగేది। అయుగాకపుంచుని

దియసంభావనాయమాయయిగివార్లదవ్యం ఇందార్యరాం

తి। వృద్ధదృప్తిబారిగించుప్రచండునుమాయిరూనివార్తి

చిత్రమంత్రిరొముని రయిడిగితివారపుత్రార్థవుండువిసర్త

రము గాతెలుపుతాం। మాయసత్యంగాకవిదైవబ్రహ్మ

మంద్యయంత్రైతే బ్రహ్మమునిరయిరిగెవారెశ్వరుబ్రహ్మ

ముని అనే వారెవ్వరు। బ్రహ్మమునే బ్రహ్మమునునా అం

టిణాయునా బ్రహ్మమునే బ్రహ్మముని అనుకొంటి। అ

బ్రహ్మనకుండినెలిందుకునవయున్నని బ్రహ్మత్వం। మా

యవిద్యార్వమాతం। యావిశ్వమారు యామయిం। అద్వై

తపరబ్రహ్మమద్యయముని ఉమాలా అనరాదు। —

మాయయుక్తదవిద్యార్యయునం। అక్కడమారవమున్నది। మరివున్న

దినిశ్చయముచెప్పకాన్పించునను। గగనముందరిగంధర్వనగరం

వలెనేనిదికాన్పించునను। ఇది జ్ఞానముమాయాలక్ష్యంతాం॥ ము

ముప్రసాంఖ్యవేదుప్రత్యక్షప్రరుషుడునితెసుకొనేవనిసూచ

నాచెప్పితిగదా। రాజకేవలనిర్గుణముమలోనగుణమైన

విధంబిప్పితించితెలిపెదనువినుము। అయుదంతిమాయకనుపిం

చునుఅతడుపించినందులోనదృష్టించినపరబ్రహ్మముసాంఖ్య

మతముండారుప్రత్యక్షపురుషుడునితెసుతెనిరి। అమారయి

మాయాలప్రకృతిఅమనాత్మారవుపురుషునిజడశక్తి। అమెకు

న్నాయనుకన్నైయుపదేశంగతాయునని యదిగితివా। యుక్తిదృష్టి

[illegible] ప్రకారం తెలుపునునుపే। అతారంతం ప్రకారం శిం

[illegible] అందు

[illegible]

[illegible]

[illegible] అక్కడబ్రహ్మ

[illegible]

[illegible] బ్రహ్మము [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

స్త్రీలనున్న రెండి పరబ్రహ్మ సగుణం। అది పరమాత్మ। అదే ప
రమపురుషుడని। గురుతు చెప్పంబడును। ఆ పరమపురుషుల
క్షణం। ఆ యనమాయాల ప్రకృతులు పురుషుడు సాక్షియా
పరము యెంచ్చాండును। ప్రకృతి। ఆ ప్రకృతిని తన నిజప్రకాశం
న నెరుగును। అదే ఆకారము యే రూపనిరాకారము
అదే ప్రకాశం। [illegible] ప్రకాశకుడు। ఇయు
వివేకైనా [illegible] దిసహావాసులు ప్రకృతిపురుషులు। ప్రకృ
తి యెవరో। ఇయ్యవ్వన వేత్త। అదే [illegible] యుసజ్ఞ
తి। ఇటువంటి వేనైనా గాని అభిన్నమై రెండు పుండురు। కాని
అప్పుడికి ఇద్దరున్ను మాంతురావే। ఇది మహాశ్చర్యం సంభవం
పురుషుడై తన సర్వజ్ఞత్వాన ప్రకృతి నెరుంగును। ఆ ప్రకృతి
పురుషున్ని నెరింగియుండగ తప్పును। ఇటులనవాది శిద్ధ
మా ప్రకృతిపురుషులకు ఎటువంటి [illegible] ఏకత్వం [illegible]
[illegible] పుట్టు [illegible] రహితులు। వారిద్వ
రూపనిర్ధారం తత్వానుభవమునను యెరుంగవలెను
ఆ పురుషుడై పరమాత్మ స్వరూపం [illegible]। విజ్ఞానాత్మ।
ఆయనే జీవాత్మ వహించుచుండెను। ఆ రెండవ పురుషుడు
నిరెరుంగవలెనా ప్రకృతి దృశ్యం। పురుషుడు
ద్రష్ట రూపున నెరుగును। [illegible] అనుభవ [illegible]
రుంగుదురు। అతండు జ్ఞానవిగ్రహం। పరమేశ్వరుడు

సర్వాత్మ। నిర్వికారుడు। అతని కిస్వస్వరూపమెరుక్క వర
కు యున్నదు [illegible] ప్రవృత్తి (నివృత్తి) యెరుంగుచున్నవాండు
యున్నిదేశె [illegible] సముద్రుండు [illegible] బ్రహ్మ
దులవాంఛ [illegible] బ్రహ్మ లక్ష్మీ [illegible]
[illegible] సృష్టి రచనాను క్రమమునన్ని [illegible]
[illegible] వివరమున్న ద్వంద్వ [illegible] చెప్పుచున్నా
ను। అతనిం తను [illegible] విష్ణువు
హేంశ్వరులు [illegible] యొక్క అవతారులు। అవైనా సాధ
రణమని [illegible] గాత్ర [illegible]
బ్రహ్మ విష్ణు రుద్రులు। [illegible] లోకాన్ని [illegible]
[illegible] అనున్న ఆ పరమేశ్వరుడేస
ముద్రుండు [illegible] బ్రహ్మాది దేవతలకున్ను అతం
[illegible] బ్రహ్మ మాయ
[illegible] సర్వేశ్వరుండు అవర్ణు।
ఆ స్వామి [illegible] తత్త్వం [illegible]
[illegible] తత్త్వ [illegible]
[illegible] తత్త్వము। అక్కడ
[illegible]
[illegible]
[illegible]

అదే అవాంగీకృతం। అక్కడనాం సర్వేశ్వరుడు వచ్చి యుద్భవించె—
గాంత్రి విధపరింతారము పుట్టెను। రతేలాఘునసంతె వరికయు
గుణచేష్ట ప్రకటించెను। సాత్వికరాజస తామస పరాకారత్ర
యముయ్యె ముగాత్రివిధ శక్తి ప్రకారశంకానుపించెవగా యును
త్రపూానసనే ఆవిమెవెదంశే। సాత్వికపరంతారములలో జ్ఞాన
నశక్తి రాజసపరింతారములలో క్రియాశక్తి తామసపరిం
తారములలో ద్రవ్యశక్తి వర్తించును। యును షవముసంయా
చునేరా। సర్వేశ్వరుండు ద్రవ్యశక్తి నిచూచెనా। అక్క
డతామసపరింతారము పంచతన్మాత్రలు పంచభూ
తాలు సహితముగా పుట్టెను। ఆదెట్లంటే। తామసపరిం
తారములో శబ్దమం। ఆశబ్దమువలో పవనం। ఆపవనం
లోననలం। ఆ యనలములోన యుప్పులు। ఆ యప్పులలోపృ
థ్వి। యీయియనంత్రమానసం ద్వైవపరియనం। శబ్దమ్ విషయం
మాంతాకాశనకు స్పర్శవిషయం వాయువుకు। రూపవిషయం
అగ్నికి। రసమగుణం అప్పునకుగం ధవ్యపృథ్వికి। యుదితాంశ్య
తారతమ్యంగా సృష్టివశమాయెననిర్గుణాలకు। ఆవైతన్యా
డిక్రి యాశక్తి సమేతుండై యుద్దీప్తించెను। అక్కడరాజస
పరింతారములో పుట్టెను। పంచదశతత్వ సమేతమై। ఆవిరా
ట్పుంరూపమాయెను। శ్రోత్ర త్వక్చక్షు జిహ్వా ఘ్రాణాలనే జ్ఞా
నేంద్రియపంచకం। వాక్పాణిపాదపాయుపస్థలనే కర్మేం

శివతత్వసింధు పూరాభ్యాసం

ద్రియపంచకం। సమానవ్యానోదాన అపాన ప్రాణములనే
ప్రాణపంచకం। యీరాపంచదశతత్వగుణాలున్నా। పృథ్వియవమా
యనుకారాజసపరింతారాన। ఆవైతన్యుంతికి జ్ఞానశక్తిని దీప్తిం
చగా। సాత్వికపరింతారం పుట్టెను। అందున అంతఃకరణాలు
నూ వాయుదిదేవతలున్నూ పుట్టెను। మనోబుద్ధిచిత్తాహం
కారమని। యివి నాలుగు అంతఃకరణాలు। దిక్కులు
వాయువు సూర్యుడు వరుణుడు అశ్వినులు। వీరు జ్ఞానేంద్రియములకు
అధిష్ఠానదేవతలు। చంద్రుడు బ్రహ్మ రుద్రుడు క్షేత్రజ్ఞుడు
అంతఃకరణములకు అధిష్ఠానదేవతలు। తామసపరింతార
రాజసపరింతారములు సాత్వికపరింతారము కలిపి
తెలిసినది తారతమ్యమని పేరువర్తించును। పరింతారత్రి
విధమైనావిధం। వాటిలో తత్వములన్నీ ఉన్నవి చిన్నచిన్నవై
నవత్రిపుటియుండురు తత్వవిదులు। జ్ఞాతృజ్ఞానజ్ఞేయ।
కర్తృకర్మక్రియ। ద్రష్టృదర్శనదృశ్యములని యీవిధంగా
చెప్పు త్రిపుటి। అంతఃకరణాలవెనుకట్టి। ఇంద్రియాలచేత
జ్ఞానకు సాధ్యమైనది। పంచభూతములకు మొదటి గుణములను
తత్వాలనుకొని విరాట్పురుషుడు స్థూలదేహమును ధరించెను। మొదట
అంగలకు సుఖాలకై నేత్రాలు మొదలైనవి కల్పించెను। వాటికి
జ్ఞానకు ఆశ్రయమైనది ఇంద్రియములు। ఆ వివరం ఇట్లు

తఃకరణాపంచకం. వాయువాంశం ప్రాణాపంచకం. అగ్నియంశం
జ్ఞానేంద్రియపంచకం. అప్పుంవాంశం విషయపంచకం. పృథ్విలి
శంకర్మేంద్రియపంచకం. ~~వాన్మపాణిపాదపాయువుపస్థ~~
~~అనేకర్మేంద్రియపంచకం~~. యివిపైకలుకలిసోవాకపెత్ర
వేశించగాపంచీకరణాకర్మకమునిపించుతుసెను ఇదినీనిజవరా
ససమునవట్టుము. అంతఃకరణాంసమానవాయువాద్వా
రానశ్రోత్రేంద్రియద్వారానసుంధివాక్కునహితమైనశ
బ్దంగోనును. ఆకాశమునసుండిఘునసృవ్యానవాయు
వాద్వారానత్వగింద్రియద్వారానసుంధిస్పర్శవిష
యంగోనును. పవనమునసుండిబుద్ధివ్యానవాయువా
ద్వారానచక్షురింద్రియద్వారమునసుండి పాదేంద్రి
యసహితమై రూపవిషయం బుచ్చుకోనును. తేజస్సు
లోనసుండి చిత్తమపానవాయువాద్వారానజిహ్వేంద్రి
యద్వారమునసుండి గుహ్యేంద్రియసహితమై రసవిష
యంబుచ్చుకోనును. జలములోనసుండి. అహంకారంప్రా
ణద్వారానఘ్రాణేంద్రియద్వారాననుండి వాయుసహి
తమై గంధవిషయంబుచ్చుకునును. పృథ్విలోనసుండి. యీ
ప్రకారాంవిషయములు రూపస్థానాంలునాళ్లునాళ్లుగా
దియేకతకోంకమైరై అయిదైదిగూడేను. పంచవిషయ
లున్ను. పంచభూతాలనుండి పుట్టినగా. బుద్ధితామున అహం

వివేకశింధు పూర్వార్థం

ప్ర. ౩

~~తారాంశలు~~. ఆ బండనకసమస్తతత్వాలున్న దేయాయు అత్మత
~~సేతుంజును~~. ఆతిసూక్ష్మవస్త్రతైపంచమపంచమాత్రా వేస్తు
రూపానకుపచ్చెనుగా. పరాత్పరకరాలకుఅమినిసుంధి. యీరూప
రహితకరాత్మమైన పంచతత్వమే. అక్షైంగులకుంటున్నవెననియా
త్వరింపుమాయలు ప్రకటించినగా. ఆతివిస్తారముగాం
నా. ఆపరావిలయంవెస్పగానసుతెలిపెమువినుమని. శిష్యునికి
గురువులునిరూపించుచున్నారు. యిది శ్రీశంకరాచార్య
ల ప్రోక్తవేదాంతసిద్ధాంతముకుంభకోణంమఠపీఠాం
తు స్వామ్యారచిత వివేకశింధు గ్రంథాంతర్గతాశివన్నబసవేశ్వ
రాంకర చిత్రాంధ్రభాషాలుగుగురుశిష్యసంవాద
జ్ఞానశాస్త్రశిక్షితమే తత్వశిక్షకదైన ద్వితీయసంధి ప్రక
రణంసమాప్తం.

[illegible]

శ్రీగురురాయప్రత్యక్షద్వైతథీ వచించుము నన్నిశ్చయుడు షంచక్ర
త్వాలనున్నమాయలు ప్రకటించిన తదనంతరమున శారీర
సాత్వికమైన వృత్తిగా భావించిన క్రమమును శిష్యునికి నిరూపిం
పుచున్నారు శారీర సాత్వికమనే సమవర్తన స్వాస్థ్య ఇది వృత్తి శ్రీవు
స్వరూపదేవుడు మాయలు ప్రకటించిన ఆపంచ మహాభూ
తాలు రెండు స్థూలాంగా లుంచేశి పరస్థూలాంగము [illegible]
అయితేశిచేశి పాంటువాంటి నిజాంశం నిశిపి ముగిశిన విశే
షేనూ వివిధవరం లెంక మందుర చెప్పేవు అనిచ్చిన నిజాం
శములు లనిలయాకారాంశినందు లని నిరుద్రమై అయి
దుకళ్ళు లున్న లింగదేహాముని ఆరంభించెను తారంగా [illegible]
ఇరువై అయిదు తత్వాలున్న శరీర సాత్వికమైనదేశం అ
యిరువై అయిదున్న ఆదేహానకు [illegible]
నంబివారయినా వినుక్షేత్రాండ శదిక్కులున్న శ్రీకృష
నం జింపూర్వపరు [illegible] పురాణం అన్నెని దేవతలు [illegible]
కువంపిన్న హాంసిసురపతి హారదంపు పేంద్రుడు గుంపాంప్రిం

జాపతి వాయుపేంద్రియుం నైరుతి ప్రాణాపంచకములున్న శ
బ్దాదిపంచకమున్న విషయుకరాంత వాస్తాంతరాలని వికి
యదిదేవతలుం జెప్పలేదు యీపదిన్ని బ్రంపంచాన్నింటా దన
కున్నపిండాండానకున్న సరిచెప్పబడును అంతఃకరణగం
విష్ణువు మనస్సు చంద్రుడు బుద్ధికి బ్రహ్మ [illegible] సనుడు చిత్తం
నారాయణుండు అహంకారం గారికమగా రుద్రుడు ఇదుపం
చి ఇరవై రెండుమూగుణాలున్న యీశ్వరుని లింగదేహమై
నపాంరసాత్వికమైన యీసూక్ష్మ స్థూలాంతరాలై యీశ్వరు
సూక్ష్మదేహమని వేదశాస్త్ర లత్ర శబ్దముగాం జెప్ప సం
యీసూక్ష్మదేహమైన తరవాత్త సూక్ష్మ లదేహాంశ తెమ్మ ఖం
తేదని అందుకు ఆరంభించెను ఇది చెప్పుడు యీశ్వరుని
సూక్ష్మదేహానిర్ణయం [illegible] దేహనిర్ణయం
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

రణాని జ్ఞానంశం నిలిపినాలుగున్న నాల్గింటిగూడించెనా
వాయువుం జ్ఞానినిజాంశమైన వాయువుంచే
తి. వింగడిన నాలుగున్న నాల్గింటిగూడించెనా. అగ్ని
నిం జ్ఞానివస్త్రమైన నిజాంశం నిలిపిమిగిలిన నాలుగున్న
నాల్గింటిగూడించెనా. అప్పుడు [illegible]
శమైన సారసం నిలిపినాల్గింటిగూడించెనా పృథ్వింజ్ఞా
నినిజాంశమైన - - . వాయువు నిలిపినాలు
న్న నాల్గింటిగూడించెనా. అతిరుచకూర్మిగా వాంటి
వాంటను విశేషగుణాలు పుట్టినవివరం చెప్పెదినుము. ఆకాశ
పంచీకృతం ఆకాశ అనకుని జానం అంతఃకరణం. ఆ యా
కాశం వాయువుంగూడగా సమానం. అగ్నినింగూడ
గా మనస్సు. తన నిజమైవాన్న వాయువు అగ్నినింగూడ
గాత్వక్కు. పుదకమున గూడగా స్పర్శం. పృథ్వింగూడ
గా పాణి. అగ్నిపంచీకృతం. అగ్ని ఆకాశమునగూడితం
గా బుద్ధి వాయువుంగూడగా పుదానం. తానే చక్షు. అగ్ని
వుంగూడగా రూపు. పృథ్విం గూడగా పాదం. పుదక
పంచీకృతం. పుదకం ఆకాశమున గూడగా చిత్తం. వా
యువుగూడగా వ్యానం. అగ్ని గూడగా జివ్హా తానే రస
సం. పృథ్వింగూడగా జిహ్వేంద్రియం. పృథ్వీ పంచీకృ
తం. పృథ్వి ఆకాశమునగూడగా అహంకారం. [illegible]

యువుగూడగా ప్రాణం. అగ్నిగూడగా ఘ్రాణం. జల
మున్న గూడగా గంధం. తానే వాయువు. యీ ప్రకారం
పంచీకృతం యీ లాగైన వి అష్టాలచే పాపం చేశాము. అవి
మొందరు గుణాధర్మ కర్మసహితమరెంచి పుట్టెను. అది యీరాధు
తాలగుణాధర్మకర్మాలు చెప్పెనాదినుము. ఆకాశాన్ని కుంభ
ప్రైమేలుగుణం. నిర్మలమే ధర్మం. అవకాశమిచ్చేదే కర్మం. వాయువుకు
శబ్దస్పర్శ రెండు గుణాలు. చాంచల్యమే ధర్మం. రాయించేదే
కర్మం. అగ్నికి శబ్దస్పర్శ రూపము మూడు గుణాలు ఉష్ణమే
ధర్మం. పచనమే కర్మం. అప్పునకు శబ్దస్పర్శరూపరసనాలు
గుగుణాలు. ద్రవత్వమే ధర్మం. తడపడమే కర్మం. పృథ్వికి
శబ్దస్పర్శరూపరసగంధాలు అయిదుగుణాలు కఠినమే కర్మం.
ధారణం [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

శ్రోత్రలు అవిశ్రాంత త్వగ్నేత్ర జిహ్వం ఘ్రాణలకు యరంగ బడెను.
ఆపుదతానసంబు వృద్ధిబ జెందెగనక యుండుకు ఆయిదుగుణే
లు ఆరుగనకేషం చేంద్రియాలకు నష్ణవేదస్థవాం యుదను. యిది
యునుస్ఫవశిష్టం. పంచవిమహాభూతాలనుండి సర్వేశ్వరుడు
పంచీకృతం నిర్మించినపిష్మ ఘస్థూలదేహానంతరేలా ప్లైలను
మవల నిర్మాణం చేశెనం అవా. తన యుష్ణా మాత్రము
లోనేపం చవుహాభూతాలను (విచిత్రంగా రసత స్వాత్రము
నాంతకలపిద్దర్మం చేశెనా. చేశినంత ఘనేమహా తేజం చేతి
ప్రణాంపానకర్ద మువుంతాపుట్టె. దిక్కు లదేహాల్వా వశ్వైన
బ్రహ్మాండం తృప్తె ఆయెనవా. మునిపురు చెప్పిన దేవతామ
యశింగదేహ నతెల ఆబ్రహ్మాండమె స్వభా గుణమా యదవార. అ
దే అవయవనం యుక్తమైన సూక్ష్మదేహం యుగ్నిశ్వరుని
కి. ఆయవయవవివరం సర్వమున్న చెప్పె వినుము. అరతా
ళ్లతలాతలా. వీరాఘాళ్ళ రసాతలం. గల్లద్వోయుం మహా
తలం. పిక్క అతలం. జానువుతను తలం. వితల పాతాళం
మున్న. యీరెరు యుగాల్లు. జఘనప్రదేశం మహాతలం
త్వక నావప్తే గుహ్యాలతశెలాను మాలు. గంగాం దినానాప
దంతెనా లిలుస్వర్గ సముద్రాలె పుదరం. అందులో నుదుమా
నలడెజతరాంగ్ని నాం చిమండలంనర్థం. స్వల్లోకం వక్షస్థలం
మహర్లోకం కంఠస్థలం. యీవిరాట్పురుషునికి జనలో(క

వివేకసింధు పూర్వభాగం ప్ర.౪

వదనం తపలోకం లలాటం. ముఖం సత్యలోకం. ఆదె బ్రహ్మా
ఘువనమునంబుడును. యింద్రలోకం హస్తద్వయం. దశదిక్కులు
కర్ణరంధ్రాలు. నేత్రాల చంద్రసూర్యులు. అదె చక్షురింద్రియం
ఆవుండ అవెంశనుగుణం. పుత్ర మిత్ర కళత్ర స్నేహాలెదంతపంతము
లం యమునది దవడలు. జింహ్వ వరుణుండు. ప్రజాపతిలో
కమె శిశ్నం. నరకలోకంగుదస్థానం. జలవర్షమె ఆయెనకుజి
లస్పర్శ. వృక్షదేహము లోరోమకోటిసంకులం పూర్ణనాన్వైప
ష్ణఘులు. యుపంచ్వైనాలంగు లక్షలనకల జీవులున్న గ్రంథ్య
త్రిభువనములో వేదశృతి పురాణశ్రుతి. స్మృతి సహిత
మై యుండునిగ. యిటువంటి బ్రహ్మాండకోశం. యిది
పంచమహాతత్వశీలాం భూరాకాశదశగుణ దిక్కుపృథ్వి
నాంచకోశదకారం. ఆ పృథ్వి దశగుణ శ్రీ ఢిక్క వింపు దశావర
ణం. అప్పుడూ వరణ దశగుణాధికం అగ్ని వరణం. అ
గ్నావరణ దశగుణాదధికం వాయువావరణం. ఆ వాయు
వావరణ దశగుణాధికం. ఆకాశావరణం ఆ ఆకా
శావరణ దశగుణాధికం మహత్తత్వావరణం. అందు
కన్న దశగుణాధికం మహత్తత్వం. [illegible]
పై బుగాడు బున్న [illegible]
క్రమ [illegible]
కన్న [illegible]
కునం [illegible]

ఛాలవంతకార్యమైన మాయావిగర్భములో నుద్భవించెనని

యీతత్వశ్రిష్టి వివరించిచెప్పితిమి. యికనుండగి. యీప్రపంచం

ఈమాయేశ్వరునిస్థూలశరీరం. యిదే వైరాజమనిచెప్పితిమి. అం

దుకు యీతత్వశ్రిష్టి వుత్పత్తియె జాగ్రదవస్థ. స్థూలదేహా

మై ప్రపంచం. శ్రిష్టిజాగ్రదవస్థ. బ్రహ్మా అనియేమాని. శ్రిష్టి

కర్తకు ప్రణవప్రధమచరణమైన అకారంబీజాక్షరం. ఆయక్షే

రం సకలమున్ను గర్భీకరించుకొని వుండును. సూక్ష్మదేహం

హిరణ్యగర్భం. అదెలింగదేహమనే దిన్ని అదే యీశ్వరు

నిస్వప్నావస్థా. హిరణ్యగర్భం లింగదేహం. స్థితి యవస్థ.

విష్ణువనియేమాని. యీసకలమున్ను గర్భీకరించుకొని వుండును

వుకారబీజం. అదిప్రణవముందలిద్వితీయమాత్రక.

యీశ్వరునికారణదేహం. అవ్యాకృత. ప్రళయవేసుషుం

ప్త్యావస్థ. అనియేమానిగారిపతి. అందుకు మకారంబీజాక్షే

రం. యీతనుత్రయానతనున్న. ఆధారమైయుండును. అకా

రాదిత్రియక్షరాలున్ను యీప్రణవమందలి త్రిమాత్రకలు.

సకలమున్ను ఓంకారవిస్తారమని యెరిగిసుఖియైవుండుము

విరాట్ హిరణ్యగర్భ ప్రభృతులు యీశ్వరుని తనుత్రయా

వృత్తి స్థితి ప్రళయములు యవస్థాత్రయం. బ్రహ్మవి

ష్ణుమహేశ్వరులు త్రిమూర్తులున్ను. అనియేమానసుకులు

అకార ఉకార మకారాలు మాత్రకాత్రయం. రాజసా

త్విక తామసాలు గుణత్రయం. సకలమూ యీమయమని

స్తారమున్న చెప్పితిమి. తారాపాధి సేవిశవారుదితహం. యీ

తనందెసకలమున్ను వర్తించునని కేవలబ్రహ్మవిశుద్ధమందిదివేదు

యిదికారణశరీరోపాధిమిశ్రమం యీసర్వమున్న తత్పదార్థ

ము. యింకముందర తత్వంపదార్థమును నిరూపించెదమని గురు

వులానతిస్తున్నారు. ఇతిశ్రీ శంకరాచార్యశిష్యో

త్తమశ్రీరఘరామముకుంద యోగీంద్ర మహారాజప్రసా

దారచిత వివేకసింధు గ్రంధానకు రాశిచన్న బసవేశ్వరా

లవిదిగ్విజాంధ్రభాషా యాంగురుశిష్యసంవాదా

జ్ఞానశాస్త్రె త్రిష్టిక్రమము యీశ్వరతనుత్రయకధనన్నమ ప

తుర్ధప్రకరణం సమాప్తం. ౧౪ —

GOVERNMENT ORIENTAL MANUSCRIPTS LIBRARY, MADRAS.

శ్రీగురునాధ్యర్థాంవుండాత్మై మరినితారకనాంకిఠాద్భింశ్ర
షాం, నిరూపించినతరవాతను, శిష్యుడీ త్లనివిన్నవించెను స్వా
మీ, తత్వభేదమనేగుణాబ్రహ్మాన్నైంనరయిూశ్వరబ్రహ్మాల
క్షణాంపూర్వంగానానతిస్సిరియుంకజీవబ్రహ్మైక్యమంత్ర్య
పవేశి, నాసందేహాశివలిద్ధపరిహారించుడెసుఖిచెప్పుం
డెను, ఆదివిన్నపంచేశినశిష్యునికి ఆతఁరంతకరుణాచెవే
దశ్యపృష్టిక్రమమునిరూపింపదొడగెను, అపాస్పదీత్రక్ష
మంత్రవసారా, నందరూరియును యంతజెప్పుచున్నారము
సావధానముగావినుము, తనయులంతారత్నలాష్ణగారం
మువినంపోశి, పన్నపట్టించినెనునాన్నిరిని వంరువరాఛుయు
ఫతారిగనకే, అప్పుంబలెనేనానిజసలమ్ంనివెచ్చరించగా
ననెకసప్పిరణాలు భ్వమయాను, లోకములోనిం ఛింపా
శాస్త్రాలవంటిపదర్థప్రబంధాలు, రెూకతెంకదు
వగా రెూంకెరు అర్థముచెప్పగా నందులకాసంచింవి
వినేకువంటి హతబాంగుర్లకొబ్రహ్మాసమ్మానంమ్మా

పమలాప్రచించినీ, నీవందుసత్తారి స్త్రవేత్తకుగాంక, తన్నెదా
నెరిగెజ్ఞానమే త్వంపదార్థశోధనమని చెప్పబడును,
అందుసహస్రనాదిసాంధనముగాంవలెనని శ్రుతీజెప్పును,
తత్వదార్థమైన యీశ్వరునికిజెప్పుతె, త్వంపదార్థమవ
ఖనసాధనమంబని తిరుగాత్వంపదార్థశోధనంజెప్పు
చున్నాను, యుష్మదుపరమాత్మ, విష్ణువు ఆదిపురుషు
డు, సన్నియాదంసంబతనపూర్ణసూర్యజని, నికునిరూపింపిమి
ఆయినెనసర్వజ్ఞ, సర్వసాక్షి, సర్వేశ్వరుడు, సర్వవస్తుపు
ఆయనతనపత్నీతనస్వరూపభూతశక్తి చేదుగాంతో సాల్వదియు
నాదిశిక్షపాంద్రజాలికే, తనప్రపంచంకల్గిందికాలం
లప్రజ్ఞుచును యుక్తదెనయుగాచినను ఆయనచేవిశేషి
నును, తన్నులవేకసంగెదానుసను, జీవప్తశీశకర్తృత్వసవర్గ
కుమక్త్రునిగానును, పాంచాలుశకటనకలడిక్తులువాని
కి, సుమర్పణా సావికే యులయావియున్నకెనవేచంగాను
నవిశిష్టభూతున్నయమిూమాత్రమునలోనెనెనిర్మం
మనమును కనయా శ్రుతుంబుడు, ఆతపాంశమయాన్య
ప్రాంచనాకారముయాదిపుంజిన్నసకలజీవాంకుల
తనువులుంనుంటనంబుచుర్లకప్రకాశలారకముచాం
తనసదనంద్ర మాలు వన్నిపెట్టించువు, ఆశరుండ్రుతి
నా మూనసాక్షకనా, ప్రతిఘాత్రపాతాత్మ, సాక్షెకమైన

సూరుల్డెయుక్తిద్రైనవారల. సకలజీవప్రకాశమైనపరమా
త్మరయుక్తంతె. అతడెశఖలతత్వచార్యుండుండు. జ్ఞానవిగ్రహా
రూపురాత్రి. సర్వపాపహనకెం. అతడెవపురాశివంతుడా
రరునుభక్తిరాకారస్వామై. బహురూపకారుండు. తననిజ
స్వరూపవస్తుమరువనట్టువకెనె. యీశ్వరుడున్నానా
ప్రకారవతారాలెత్తినానను తనస్వరూపమును మరచెవా
డుతాడు. అటువంటి సకారరూపముపాయానకుని
గురువులనవ్వరూపజించకెప్పాడురూపరూపుడుజను
లుహీనవివేకులు బహురూపకారుడు. వేసుకొన్న
వేషాలకుమెచ్చిసకలఘూషణాలున్న యీయనిగా
పుచ్చుకొనెవారందుండు పొందుటనతనికు జ్ఞానదృష్టినష్టులావలె
నెవరూయెకాపతారాలు యెంసత్వంగనక. గురువులకు
చేశినసద్భక్తిం పూజావిధాలు సర్వేశ్వరార్పణమైతప్ప
దు. సర్వేశ్వరభజనకునవవిధభక్తియని తెలిపి ఆవిధాలుక
ద్దు. శ్రవణం. కీర్తనం. స్మరణం. పాదసేవనం. అర్చనం. వందనం.
దాస్యం. సఖ్యం. ఆత్మనివేదనము. నీయవి యెవ్వరైనా
చేశినవారుకలరా అంటివా. విష్ణుభక్తులు లలో చెప్పెదను
ము. శ్రవణంపరిక్షిత్తు. కీర్తనం శుకుడు. స్మరణం ప్రహ్లా
దుడు. పాదసేవనం లక్ష్మి. అర్చనం అంబరీషుడు. వందన
ముఅక్రూరుడు. దాస్యం హనుమంతుడు. సఖ్యం అర్జు

వివేకశింధుం పూర్వార్ధం ప్ర: ౫ 23

నుడు. ఆత్మనివేదనం బలిచక్రవర్తి. వీరే సిద్ధులైనారు.
యీనవవిధభక్తిగానవక్తిచేస్తేనే యీశ్వరుడుప్రసన్నుడై జ్ఞా
నోపదేశమిచ్చి భవబంధనంచేదించి సద్గతిని ఇస్తాడు కి
కృపచేసును. అటువంటి పదవ్రతి. పరమాత్మ. అతడు ప్ర
పంచబ్రహ్మముంగాడు. జీవాత్మగాడు. ప్రపంచములాలం
బనౌస్తేవపాత్మనేదా. అయినా ఆవిశ్వరుడే పూర్వ
బ్రహ్మమనేవారు. ప్రపంచమే అనారత్నాతె బ్రహ్మమే
శ్వరుడని యెరుగలనవారు. అంతట మనిస్త్రంచి చెప్పెద
విను. ఆత్మంతమే యెరువుగు స్వేచ్ఛవుపకృతికాదని యెరుం
గు. బ్రహ్మయెపహంకారరవుముకారణయుచ్చాదిశత్రే. చ
క్రవర్తిత్వమె. త్రిగుణాత్మక తత్వంశనివారండు. అతనిశ్రీయె
లాగునయీశ్వరుడనవచ్చునం. యీశ్వరుడు యిచ్చె
విశక్తినిబట్టి తత్వం కుసు. త్రిష్టిస్థితిసంహారకర్తలయును
షట్చక్రేశ్వరులైనంతనట్టి ఉనను ఆ సాక్షి యీశ్వరుడు
తాయెను. యితశక్తి బ్రహ్మ మెట్టినవచ్చును తాము నేవుల
విరక్తిపాతకము మతేరాబట్టి వారెండు అజ్ఞానం జాతస్వ
స్వరూపముతాననవారండు. జీవుడు. యిట్టిసను దయను జ్ఞా
నాన్నికలుగని యీశ్వరుడని యెరుగనివచ్చేను. జీవునికి
తత్వజ్ఞానముఎంతో వచ్చెను అప్పుడె. శ్రీగురుకృపచేతను
తతత్వపనెనిర్మలజ్ఞానశక్తిచేతనవిదేహికానచేస్తు. యీశ్వర

కల్పితం। యిటువంటి యీశ్వరునికిన్ని జీవునిని రెండుగాను చెప్పి
ను। బ్రహ్మమనే వస్తువు నిత్య నిర్గుణ నిరాకారం అద్వైతమైనది.
కవ్యాపార రహితము లేదు। యీశ్వరునికి తెలియని అవిద్యయైన
జీవం స్వరూపము జ్ఞాని। వాండ్లున్ను చెప్పిరి। యీ బోధ చేసినవా
రు వెళ్ళవలెనా [illegible] నిర్ణయించి యత్నపడెను।
మెల్లోన్న వాండ్లు నిర్దేశించిన వారిని సేవవలెను।
అటువలెనె జీవ బంధవిమోచనార్థమై దేవుని ఉపాసించవలెను। యీశ్వ
రుడనగా। యిటువంటి సర్వమిది। యింత జీవాత్మకి
యుపాధికైన అవిశక్తి తెలియనివాడు॥ అవిద్యాబంధన
యున్నదున్ను మిథ్య। అయినా జీవునికి సత్యమైనట్లు గోచరించి
కించక యున్నది। మిథ్యయైన సత్యమువలె ప్రకాశించుచున్నది।
అవిద్యాబంధనమెన్నడైనా సత్యమైతే జ్ఞానముచేతని
తెంచ వీలుపడదు। అట్లైతే దేవతాలకున్ను। బం
ధవిమోచనము చెప్పవలసినది। ఆ యజ్ఞానమె
టువంటిదంటే [illegible] చేత నశించును। శంభుశైత [illegible] జీవ
త్వభ్రమ పుట్టి యున్నది। ఆ యజ్ఞానస్థితి
[illegible] వలెను। [illegible] సకల జగత్సృష్టి
జనన మరణాలంటును। ఆ యీశ్వరుడు శక్తి [illegible]
నకు సర్వమిన్నైన వాండ్లు [illegible]
[illegible] అటువంటి జీవత్రిష్టి [illegible] వలెనని। యిట్లు

చేసి। ప్రపంచానుసంధానముచేత కించన్మాత్ర ద్వైచిత్రస్వ
రూపుండైనట్టి యనంతకోటి శక్తి యుక్తుడైన
కు [illegible] ఆ స్వస్వరూపం కించిన్మాత్ర ద్వైచిత్రమై
నది యతనికి యజ్ఞానలక్షణం। అందున [illegible] చైతన్య నిరీహం
[illegible] ప్రకృతి [illegible]
స్వరూప [illegible] తృప్తిమైన [illegible] అ
జ్ఞానసంగాసం [illegible] పుష్టమై। ప్రేక్ష
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
ప్రతిఫలించి। [illegible]

అట్టుంపవనే నిత్యాద్యనందస్వరూపం యీశ్వరుండు। అజ్ఞా
నయుపాధులవలంబించుమునుజీవసంగవాచ్యత్వంబుండై వర్తించినా
గాని చెరువులోపలి జలమున్నట్టై పున్నగానందశంతరం
గా లజననమరణాలుకల్పించిన యీ యీశ్వరుండుని
తుల్యండై యుండును జీవుడునాశవంతుతె ఆవు। తరంగాలు
జననమరణాలైనా గాని జలమున్నట్టై యుండు ఆ ఘటదేవిజీవ
బంధుడు దుఃఖి రావ్యకు నకు లేదు। జలమును విడిచిన త
రంగాలు లేవు। జలమె తరంగధర్మం విడుంచును। అలాగు
ననేపరమాత్మ నిస్సత్తాధీనాత్రుం జీవధర్మం వర్తించునని
ఆజీవధర్మమె యీశ్వరం నకు లేదు॥ యీ పరార్లింప
అవిద్యైవనకారణాయండ దిక్షించి ఆత్మజీవాత్మనిరూపించుటకు
న్న లక్ష్మణం। అయంవిద్యైన యంజ్ఞానాన నందైన అనలి
ధ్యాజ్ఞానమునేసూత్మ దేహా వివరం అతివిస్తారమంగా
ను అంతఃకరుణాత్పత్తి। పంచప్రాణాత్పత్తి నిముక్తం
గాను యీంప్రకరణ పంగిశి పరలింరమున్నచెప్పుచున్న
న్న। ముందరవాక్యంవెనక వెనకవాక్యముముందర చెప్పినట్టు
నేవుండును। ప్రమయంతరసాంధానముగా వినుము [illegible]
తన్యోడివిర్దమునవజ్ఞానమందక్షించిన తత్త్వగామున
నేసపస్మాపంగనుపించెనా। విచారం లేకున్నంగానం [illegible]
ఘలయమున్న నైతనలి సన్నిధానా [illegible] రన। నేకనుపించెను।

తెకుంటనిజడవగ్గనకుస్వతంత్రమెన్నడులేదు। అత్మా
యితిమితపువేడుపానకరం రెకు కావదు। రెంముమను।
అజ్ఞానమున్న। అనధ్యద్యాజ్ఞానమున్న। పుద్ధి యున్న
జడం। ఆజడస్వరూపందైన యాత్మప్రకాశించి యున్నది। సూ
ర్యకిరణాలమిపుష్టై తిరిగె యరుకొసాంకులొన్నై యావరిం
చెనా అవరించియున్నాను దివసంతప్పించ శక్తిలేనట్టు। ఆత్మ
నంతిపద్దిన యజ్ఞానం ఆత్మను గప్పునంతప్పినాను
సర్వసాక్షిత్వలక్ష్యం విడిపింపనందుచాలగాదు। ఆత్మ
ఆత్మతన్నెన్నడనేరకదు అత్మైనా సర్వసాక్షిత్వం తెలుసు
అటువంటివానిని తెలియింగించేటందుకు యెవ్వరిచాతనా
దు। అదినివివరించి చూడు। అజ్ఞాన। అవిద్యావరణా।
అనాద్యాజ్ఞాన విపరీతజ్ఞాన। విక్షేప అనేది। యివి భిన్నభిన్న
మై జీవాత్మలకుసంసారకారణాలై యుండును। అవిద్యా
శక్తి [illegible] ఆ [illegible] ప్రకృతి [illegible]
జీవ్యం [illegible] ఆ [illegible] జీవాత్మన్ని
[illegible] సర్వ [illegible] నకు
[illegible] ఇది
[illegible]
[illegible]
ఆ [illegible] నిరంతరమున్నంధా [illegible]

ను అతఁడక్షి పురుషుఁడని చెప్పఁబడెను. పురశయనుఁడగుటవలన పు

రుషుఁడు. యిది వ్యాకరణశిక్షం. యిటువంటి ప్రకృతి పురుషు

లద్వంద్వమానాదిశిద్ధమని శ్రీకృష్ణుఁడు భగవద్గీతల్లోఁ జెప్పె

ప్పినాఁడు. బ్రహ్మమునిత్యశిక్షం. మాయరహితుండై వివర్తం

జీవసృష్టి అమాయమయం మునుపు నిరూపించితి

యజ్ఞానం జీవుని కారణ దేహం. దానిగర్భమునందు

త్పత్తియైన యవిద్యాజ్ఞానమే లింగదేహం. యాత్మ

మానవవిద్యాధర్మములలో ప్రతిబింబించిన మాత్ర

ననే జీవుఁడు యనంతరూపుఁడై నిత్యానుభవానికి

కవేలింగదేహం. సాక్షియై దర్పణములో ప్రతిబింబిం

చె బుద్ధుఁడు. ప్రతాశయము కర్తృండై యున్నప్పుడు జీవు

ఁడు లింగదేహం యనుకర్తృండై సకలపుణ్యంతరాలవల్ల ప్రవే

శించును. అతనికిని ద్వైతలవ ప్రభవము స్ఫురణ యంతక్కతే

నం సంకల్ప వికల్ప ప్రవృత్తమనమున చెప్పి సూక్ష్మత్తి పదార్థ

ములో యిగాను పించిన పదార్థ నిర్ధారణ నిశ్చయం చిత్తం

బుద్ధి యుచ్చరించె లక్షణం సర్పించి అనుసంధాన చిత్త

మైయందివిచిత్రం. దేహాహంకారమునను ప్రవృత్తిపదార్థము

వృత్తలో జీర్ణించినది అహంకారదేహం యిదిసుఖదుఃఖములను

నుభవించును. యిదియంతకరణం పంచకర్మనిర్ణయం.

తపంచప్రాణం తృప్తికి వివరింపబడును. ప్రకృతి పురుషసంయో

గానవంతఃకరణం పంచకస్పర్శతు పంచలక్షణపంచప్రాణం

దయమానయను. అపంచప్రాణ స్వరూప లక్షణ వ్యాప్తం

కన్నైన మానవమంతనతలయందితినె చెప్పుచున్నానం. వి

నుము. ఆహారమనస్సుకవరంతం వ్యాపించిన సమస్త

మూలకన్ను. పుచ్చించిన యన్నరసం పంచిపెట్టు మాన

వాయువు. సర్వపిండముల యందుండి అన్నరసవ్యాప్తి

చేసి హస్తపాదములు చాలు మునుగాచె జేసునవాయి

నవాయువు. కంఠస్థానమందుండి దగ్గుదత్తు మైది అపలం

చేది నిద్రాదిశబ్దంగనె దిన్ని. ఉదానవాయువు. గుదస్థా

నమందుండి జలమలాదులనథోగతి చెయ్యిది యపానవా

యువు. నాభిస్థానమందుండి శ్వాసనిశ్వాసంలు

చేయుంచి ఆకలిదప్పి పుట్టించునది ఇవి అయిదున్ను ప్రాణ

వాయువులు. యిమునుచెప్పిన యంతఃకరణపంచకందేహం

[illegible]

అడి చెప్పితివను అంతఃకరణ [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

ననలం దిరసానుభూతంగానును. అహంకారవృత్తి ప్రస్తానేంద్రి
యాంనమందిగంధంగానును. ఇప్పుడు అంతఃకరణపంచక
గ్రాహకముష్టిం చెప్పగానె జ్ఞానేంద్రియపంచకమున్నది
జ్ఞానము. యింకకర్మేంద్రియపంచకం అంతఃకరణపంచకసతు
పంచవిషయాలను తెచ్చి యిచ్చే ఉపకరణలోక్తు వినండు.
శ్రోత్రేంద్రియవృత్తి శబ్దగ్రాహ్యం తెచ్చి అంతఃకరణానకు అచ్చే
శనము యుత్రమంగాని చెప్పేను. ఘ్రాణేంద్రియవృత్తి
చెప్పు చెప్పేకులేదు. మనస్సుకు తెచ్చి యుంచునం పాదేంద్రి
యవృత్తి అనుభూతమువు నేనిరిగి యాజించిన పదార్థము
బుద్ధికి తెచ్చియిచ్చేను. అత్తరిష్ట చిత్తం రుక్మిణిని గర్వము
లేమన్నదుడు తృప్తి పైకి ఊహించింది యాఘ్రాణము చెప్పే
ను. గుదేంద్రియవ్యాపారం అహంకారయుత్తమైనపు
లకిష్య గంచెనును యూహసర్వమున్న అంతఃకరణపంచక
వృత్తి విస్తారం శబ్దాదిపంచకం విషయాలని చెప్పబడును
దేహింకి యూప్రకారానిరవై అయిదు తత్వాలుంగా
తినహూర్తి దేహమునకు జీవాత్మని దియా శ్వేశుని యుం
ద్రియాలెజీవాత్మని యింద్రియాదిదేవతలు. ఆయ
సయింద్రములన్ని తెలిపెదిట్లు అవిషయాతీతాధిదైవికా
ధ్యాత్మిక త్రికం చెప్పిపించవలెను. అంతఃకరణంబులో ఆదియ

వివేకసింధుపూర్వకం అ. ౫

ధ్యాత్మిక త్రికం. దానిరయుక్తనిర్వికల్పస్మరణామే యాధిష్ఠాతికం
విష్ణువధిదేవత. మనస్సు అధ్యాత్మికత్రికం దానియొక్క మంత
వృత్తిమె యాధిష్ఠాతికం. చంద్రుడధిదేవత. బుద్ధి యధ్యాత్మి
త్రికం దానియొక్క నిశ్చయవృత్తిమె యాధిష్ఠాతికం బ్రహ్మయ
ధిదేవత. చిత్తమె యధ్యాత్మికత్రికం దానియొక్క చేతవృ
త్తిమె యాధిష్ఠాతికం నారాయణుండధిదేవత. అహం
కారమె యధ్యాత్మికత్రికం దానియొక్క అహంకారవృ
త్తిమె యాధిష్ఠాతికం రుద్రుండధిదేవత. శ్రోత్రేంద్రియము అధ్యాత్మికం
దిక్కులు అధిదేవతా. చక్షుర్యింద్రియమె యధ్యాత్మికం రూపమె యాధిష్ఠాతికం సూ
ర్యుడధిదేవత. జిహ్వేంద్రియమె యధ్యాత్మి
కం. రసతత్వమె యాధిష్ఠాతికం. వరుణుండధిదేవత
ఘ్రాణేంద్రియమె అధ్యాత్మికం. గంధమె యాధిష్ఠాతి
కం. అశ్వినీ అధిదేవతా. వాగింద్రియమె యధ్యా
త్మికం. వచనమె యాధిష్ఠాతికం. అగ్నిదేవుండధిదేవత
పాణీంద్రియమె అధ్యాత్మికం గ్రహణమె యా
ధిష్ఠాతికం. యింద్రుండధిదేవత. పాదేంద్రియమె అధ్యా
త్మికం. గమనమె యాధిష్ఠాతికం. త్రివిక్రముండధిదే
వత. గుదేంద్రియమె యధ్యాత్మికం. ఆనందవృ
త్తిమె యాధిష్ఠాతికం ప్రజాపతిరధిదేవత. పాయింద్రి

అ. వివేకసింధు ద్వితీయాంకం తత్త్వ విశేషములకు జ్ఞానసాధనమైన సమాధివిధానము

యము అధ్యాత్మికం విసర్గః వుంయాదిస్థాతికం నైకం తి
యుక్తిదేవతా। అజ్ఞానమే అధ్యాత్మికం।। విజాంశతమ్యేము
యాంశిస్థాతికం। యీశ్వరుండధిదేవత। ప్రాణపంచతాశకలన్ని
విషయపంచకానకు సన్న్యాశాలకు న్యూనతా లనిరీయికి అచియ
ధ్యాత్మికం చెప్పుదు। యింకనొకవిధానమున పురిఋష్టకమెంగ
దేహం వివరించెదను। అవిద్య కామం కర్మ। అంతఃకరణ
ణపంచకం ప్రాణపంచకం। జ్ఞానేంద్రియపంచకం కర్మేంద్రి
యపంచకం విషయపంచకం। యీరాఋనిటిం జెన్న పురిఋష్ట
కం। స్వ్యనుస్వకాన వివేకించి చూచేది ద్రష్టరూపునిర్లి
చూస్తేన విద్యాశక్తి మవ్వను। అయితేనె యీపురిఋష్టకది
హంబహనమతానగ అంతరు నాత్మకం స్వమ్బంధనా విడుదు
ను। యింతనుండు నియీశబ్దవిస్తారం। జీవునియొక్కలింగదేహ
వివరం। సర్వ్యముస్నలకు నిరూపించెన్ను ము అనినిరూపించి
శవుత్రినికి సమ్మాలదేహవివరం యింకముందర నిరూపింపు
చున్నారు। ౨ ఇతిశ్రీ శంకరాచార్యశ్రోత్రవేదభాష్యలిలె
మెముకుంధరెంజేంద్రవహారాష్ట్రభాషాంతరచిత వివేకశిం
ధు గ్రంధాక్షరాకాశి చన్నబసవేశ్వరార్య విర్చితాం
ధ్రాభాషాయాం గురుశిష్యసంవాద్యే జ్ఞానశాస్త్రే త్రిత్తి
లింగదేహవివరణా నామషష్టమప్రకరణం సంపూర్ణం ౧౮

[illegible]

శ్రీగురు శిరోరత్నము జీవునిసూక్ష్మదేహానిన్నయింత వివి
నతరాత్మతను। సూక్ష్మాలదేహకే త్రితిమంకల్పనసయుచున్నారు
వినవే వాయికిఘ్రాతిపరోక్షా అనాది అజ్ఞానాన స్ప్ర
వింపించిన జీవుడు లింగశరీరమైతానై శుభాశుభకర్మానపర
వశుండై యుగా। పునః పునః లాంనసుఖదుఃఖము
నుభవించెకారణం స్వర్గనరకాలకుంపోవుచున్న కర్మ
వశానసుండి మనుష్యదేహంనకు తిరిగివచ్చి సత్కర్మచేయం
[illegible] తత్వ్యతశాస్త్రనసు [illegible]
[illegible] పునర్ముక్తికన్నైంతె స్వర్గస్వకను
[illegible] చునువాపము [illegible]
వించుకను [illegible] లక్ష్మి నిరిచనా
అక్షికత్వం [illegible]
[illegible] దేహా [illegible] శాస్త్ర
పనిశాస్త్ర [illegible] జీవుడు

అన్నరూపమునందైనాయు సంచరించిన దలకానుపతౌతకుం
పైత్రిక్షి సంబంధాత్యాగమున అష్టాదశద్వారమ్మైనవీధి
బడి అందుతేజోమయమై అన్నరసమున నుండి షట్కాతువులకా
రణమైన సుషుప్తి సంగమున మరియన్నమను ర్కదేశప్రాప్త
మై పితృదేహములో నున్నసమయ్యను. అయినాడ్య ద్విజత
రాగ్ని సంపర్కమున షట్కాతువులు తన్ని పరిపక్వమువ్వ
నుసప్తదిన పర్యంతమాన పంచభూతము లనుండి చా
పాలి ననుండి అన్నరసమై అన్నరసాననుండి శుక్లమాయ
గనుక పంచభూతాత్మకమును పితృరేతస్సు మాతృశోణి
తమునందుగానం. జననిగర్భమున మిశ్రమౌను. ఋతుకాల
మందుం స్త్రీశోణితము బలమైనచో పితృరేతస్సు లోని
ముఖ్యాంశంబై యాయి సంచరించినదో స్త్రీ శుక్లాన వీర్యం
హంకలదినగ్ పురుష రేతస్సు అధికమై యున్న పుత్రు
డగును. స్త్రీ శోణిత మధికమై పురుష రేతస్సు కొంచమై
యున్న పుత్రిక యగును. శుక్లశోణితములు సమానమై
యున్న నపుంసకుండౌను. పితృసంబంధం శుక్లాననం
ది మూడుధాతువులను. అస్థి నరము మజ్జ మూడును
న్ను. మాతృశోణిత సంబంధం రక్తమాంస త్వక్కులు.

మూడుధాతువులను. యీ ఆరున్నదాలదేహంజీవునికి
షట్కాతువులచే తనుధరించునున్ను. యీ షట్కోశాలున్నందు
రుతత్వాదిద్వులు. యిది శుక్లశోణితసంయోగంపదహారం
త్రిదినంబుని శ్చల్లమైన బుద్బుదమవును. పదిహేనుదినాలకు
అంతాంతరమవును. ఒకనెలకు శిరస్సుదయమవును. రెండు
నెలలకు భుజాలున్న తట్ట్యష్టలమున్న పుదయమవును. మూ
డునెలకు పురతకం తిపృష్టము లుయోపడును. నాల్గునెలల
కు హస్తపాదాలు యేర్పడును. అయిదు నెలకు హస్తి
నఖాలు బలుసును. ఆరునెలను త్వచారోమాలుపుట్టు
యేడునెలకు తేజస్సుజ్ఞానము త్పన్నమవును. యెనిమిదనెలకు
మూడునెలలను. రు క్షుమ్ములు నవనెల లుసూపరి రుపనెలల
తనప్రసూతిసంకటమంతా తనో జ్ఞేమింద్యాజ్ఞేప్వుబడు
సంజశరాగ్నిలో మతికిన వైదనబాంతపాంధ్యా పంచు
రవికిరణము. ప్రాంతములు మంత్రీ శుభయారుదనము చేయు
ను. యిం ద్రుకాంతపశనిత్యత పంచమవులతాంతాలే
పుణ్యాలదేహములయును. జీవాత్మకు. అవి యెటులో యుంశనే
పూర్వాత్ములు ఆవరణ స్వదనేనుము. యీ గము క్తసారాస్త్రినారి
మాంసముల పృథివిపంచకత్వతః లాగియూంత్రుశరోచ్చే
నిర తన్వదనుక్షములు అప్పుతేజపంచకత్వతః స్వథాతృష్ణ

నిద్రాలస్యత్వంభ్రమనములు అగ్నిపంచీకృతం. ధ్వానవనఘ్నిన
తంచనా ప్రాణాపానా. వలనములు వాయు. [illegible] పంచీకృ
తం. రాగద్వేషములు [illegible] ఆకాశపంచీకృ
తం. యీసత్వమున్నగూడుంగా సద్ధలదేహావూ
యునవా యీసద్ధలదేహమె లింగదేహానకు విహారం
యుదషడ్భావవికారరూపము. అస్తి. జాయతె. వర్ధ
తె. విపరిణమతె. అపక్షీయతె. వినశ్యతె. యీషడ్భావవి
కారంలు. జాయతె యంటె పుట్టెను అనుట. అస్తి అం
టె వున్నాడుం యనుట. వివర్ధతె యంటె పెరిగెను అనుట
విపరిణమతె. యంటె. పరిణమించివున్నాడు అనుట. అప
క్షీయతె అంటె [illegible]క్షీణించును అనుట. వినశ్యతె యం
టె మరణమువోయెను అనుట. యీషడ్భావవికా
రాలు. వీటి తోటె స్థూలయుక్తమైనదీసద్ధలశరీరం. యిన్నివ
[illegible] విజాగ్రావస్థ. సద్ధలదేహం జాగ్రదవస్థ యికారం
టికిన్ని విశ్వాభిమాని. అందుకేనెత్రుస్థానం. యుక్తభోగం
గం. రజోగుణం. యీ అకారం కికిన్ని. యీ జాగ్రత్తంప్రణవ
మందలి అకారణం ప్రణవాది చరణమైనది [illegible]
[illegible] సంబంధం. అంయివా. పంచీకృత
భూతములు [illegible] తక్షితి [illegible]

వివేకసింధు పూర్వార్థం ప్ర॥ ౮ 80

యిది సృష్టిస్థితిజాగ్రదవస్థయెరుకు సృష్టితిన్ని జాగ్రదవస్థను
తెలుసుకొనెడం. పంచభూతవిశ్వాభిమానులని [illegible] చెప్పుంబడు
[illegible] అకారణజపముచె[illegible]
[illegible] సకలముమున్న యెక్కడవెరుదు [illegible] నేత్రుస్థానమను
న్న యుక్తభోగమున్న[illegible]. రజోగు
ణము [illegible] చెప్పిన సత్వముమున్న కానబడ
దు. ఆ[illegible] సమస్త[illegible]మున్న. ప్రణవప్రధమచరణము
[illegible]. జీవానకు లింగశరీరము స్వప్నావస్థ
యుందు తెజసంతభిమాని. [illegible] టికిన్ని
[illegible] ఉండు
నం. [illegible] కూడినది [illegible] యుక్తభోగం. సా
త్వికగుణం [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

3011

త్రిభోగములు లేవు। అక్షరమని సత్వగుణమగు మాయాశబలితవేదు

వైయసర్వజ్ఞయీశసమష్టియున్న యుక్తచైతన్యశక్తి

యుపాధికరణమున నేరాదు। అట్టిగదకపకలమున్న వేద్యు

మాణం। యిందుకు అవజ్ఞతశాలియరారదు। అజ్ఞానము

కారణశరీరం అందుకు సుషుప్తి అవస్థ। యీశరణిత కిన్ని

అక్షివానిప్రాజ్ఞుడు। యీశమూలతికిన్ని మకారం బీజా

క్షరం। యిందుకు హృదయస్థానం ఆనందావస్థానసుఖా

గం। యిదితవేదాంగమావిస్తారణ। యీసకలమున్న ప్రణా

వత్రితిలయవిచరణ గుణమె లాగునారలయంగంటి వా

అదిన్నిసంక్షేపానం జెప్పితినుము। ప్రశిక్షమై నమపామా

యవేకుంఠనూ। మాయావిరబిలకు అక్షిప్రాసం।

తైతజాప్రసం ప్రళయసంప్రవృత్తి వస్థ లున్నరుద్రప్రాజ్ఞ

లనెది। అక్షివాసంలు ఉన్నవని రెండవ్యకవేరు। రియక్తి

నైనానిపమాడున్న భావమాయునా కుకారబీజ

మనిచెప్పనేరదుగా హృదయస్థానమనెది మరిశక్తికి

ఆనందపిండమనగునో విడికెనెవ్వరికి చెప్పవలెనా। యీ

షట్విధాలున్న ప్రణావచరణలు। అవేత్రయం చవిసేరి

రమాయనా। యీఋషిలేనని అచర్వణవేదము ల

చెప్పును। యీత్రికారణ సప్తాలతింగతారకలుజీవుని

తనుత్రయం। జాగ్రత్స్వప్నసుషుప్తులు అవస్థాత్రయం

విశ్వతైజసప్రాజ్ఞులు అభిమానత్రయం। అకారవుకా

రమకారంలు మాత్రాత్రయం। నయనకంఠహృద

యములు స్థానత్రయం। యుక్తమతి యుక్త ఆనందము

లు భోగత్రయం। సాత్వికరాజసతామసములు గుణ

త్రయం। యివి అదివ్యనుండి అయినవి। ప్రథమ ద్వితీయా

త్రితీయలమయం త్రిపాదవంటి విచరణములు సుషుప్తి

అజ్ఞానం। స్వప్నమనబడే జాగ్రము మరి తజ్ఞా

నం। యీ లు ఉపదేశవత్త్వతిశిధంగాను జీవాత్మకు తగిలియున్న

వి। జీవుని అవిద్యాబంధనం సంసారమనే కుతంత్రరణం।

నానాయోనికి తెచ్చునను। గురూపదేశము ననుండి। అ

ది అవిద్యావక్షేపశక్తినుండి అయిన విక్షేప శక్తిరయవస్థయం

దుగంగాత్రయం వత్తించును అందువల్లనాన రెండింటికి

న్ని కారణమవును। తత్వాధ్యయనమునుండి గురుపాత్రయంత్రి

త్రింగానితి [illegible]

కత్వం [illegible]

త్వములు [illegible]

గను [illegible]

అటువంటి సాత్వికకర్మానమందు యుత్తమ యోని ప్రాప్తము
వును. అందున స్వర్గాదిభోగ రాగాన కలకాలంబవవును.
తెజోఅంగంగా చిత్తమునను శ్రేష్ఠమైన వేళన నిరాష్ట పుట్టు
ను. మరిన్ని యింద్రియాలు ప్రకటించును విషయాలు దూర్చి
గొనేను. రాజసకర్మమైన విషయాన్ని సమె పుట్టును. జి
వునికి. ఆకర్మవశానను దేహ జరయోని అనుత్రవానప్రా
ప్తము వును. చిత్తమున తామసగుణాము దయమువునం ఆ
వేళ క్రోధాగ్ని పుట్టును అందువలన వాంఛ పాసర యింద్రి
యద్వారాలనుండి ప్రకటించును. అటువంటి తామసక
ర్మం చాతనరకప్రాప్తమై ఆవేనకే మూఢయోనికి. జన్మి
నకు వచ్చినలే. యీవేళనే గుణాంబు పుట్టును. ఆవేళకడుపాకుం
డు గుణాలు మున్నెకిందు పరిచిపెట్టుకని యున్ను ఆగుణం
యేగుణం యే విషయాన్ని తెలుపుతాడు ఆగుణం
సర్వాధారానిగుణస్వభావమే. యీ గుణత్రయ
మే జీవునికి భవబంధనమువును. యింత పరిచింతం గురుక్యే
పోదు ఆంతపరిచింతమున్న జనసమూహాలు తప్పకెలా
టపరిచింతమైనంతప్పదు. యీ దిగుణత్రయం దివసం. యీ
దిగుణత్రయం సత్త్వస్థితి పుట్టిన్ని మహాప్రళయములోను
స్న ప్పస్వరూపము వుండేదు జీవునికి మునిసత్యము చా
తగమ్మేవాసనతప్పదు. మరి తురీయ స్వరూపము సుఖం జీవునికి

దూరాలోనిదూరం ఆతుర స్థూలాన్ని దాటువంటిదుంటివా
రివరించి చెప్పిదము. సావధానముగా వినుము. స్వస్వరూప
సంధానరిమహాకారణాదేహం సర్వసాక్షిస్వరూపమై
యున్నదే తురీయావస్థ. ఆసాక్షిస్వరూపమే యటువంటిదంటి
వా ఆదిమహాకాశరూపం. జడచేతన చతుర్వ్యూహములకందు
ప్రపంచాగరందా దిరి. నేనుస్థూలదేహమున్నానను. లింగ
శరీరమున్నాను. అజ్ఞానిని యున్నాను. తత్త్వ్రయమున్నాగా
ను. విరిగితాంతిని. విదేహాన్నినేను జాగ్రత్స్వప్నసుషుప్తులు
గాను. సకలమున్న కల్పనా వస్తువు నాంతరిరేవు. విశ్వతైజ
స ప్రాజ్ఞులనేగాను. యిది అభిమానములు. నేను ఆ నిమా
నస్థానాన్నిందునను. వరుసనకంతవ్యాప్తి దయుత్రస్థానాలు
నైగానను సాత్త్వననరహితాంధ్యలయంనేను. యుక్తోప
హి యముక్తం ఆనలక స్వరాగత్రయమున్న నేగాను. యిదిగు
ణాలయుక్తం ఆశాన్న సఖుని యిది యుట్లుండు తిరినేనుగుణా
తీత పరబ్రహ్మ సను. అది. [illegible] తుర్యా యానస్వ
స్వరూపదరిగినదితన్నదాసాక్షి స్వరూపమునకు
చినది. ఆదితురీయావస్థ. ఆతురీయావస్థయే యున్నప్పుడు
వష్ట. సదశా యెరుపేసుప్తిసమద్రే తత్వసత్యం. తురీయ
వుండదనిజ్ఞానసాక్షి పానిసేసాను. తురీయాన్ని ఆతీతయను
కొని ఆ [illegible] ప్రసుకునవుంది యేదుకుండింగానె చల కెన్నా

లం. రసవేసుహాత్మ్య ౪. పాంగుతారణం. శర్కర తురర్యం. ఆదిజ
లవుంటూంగాండి పానకమైతే. రూఢికొతనిరిజని. తురర్య
స్వరూపములో మగ్నమైనది యున్నది యుర్యవస్థ. ఆవ
స్థపంచవిూనాంస్థి. యదిశ్యతి. యుక్తదికిత్వంపడశారధన
సాంద్రతవూరియున. ఆయువస్థ లవిూరినతాదాత్మ్యమే
ఋవశేనం యువాశిష్యతిలక. ఆర్తైపత్రిమువృత్త్యార్థ
మునంజెప్పెను. యింకతురార్యవస్థ రెటాక్షె వాక్యి ఘూర్ణనం
వుండని. మాటూకారణాశరీరమేమహావూరియు. ఆక్షె
డవుండిన ఆ శివూని ప్రత్యగాత్మ. ఇంకుకుబీజాం
క్షరంమును భూచెప్పినవూరుప్పురాంలకుంగతుర్రైన
ప్రణావంశింకారసాధనం త్రయూనతుకతుర్యవ్యైనప్రం
బ్రహ్మరంధ్రమెవుూర్ధనాస్థానం. యిందుకు ఆనందా
వస్థానస్థాంగం. యూంఆరుగాండినవుంరతాంగం
సత్యగర్భముల్ వుండును. యూసమస్తమునహృత్తు
నవచతుర్ధచరణాలు. యిదిస్వస్వరూపనిర్గుణం
నాదాత్మకం. ప్రణవచతుర్ధచరణమునవంటి ఆయి
నడియె టువవెనంధివూంజానికంగాలు చివతించచెప్పె
ఖిను. గుణాసాంవుర్యముకెతలంటేవుూంమూర్తియు. ఆక్షె
జ్ఞానముఆనెవూంటవేదం ఆత్మైనప్పుడుసర్వజ్ఞత్వము
న్నతురుర్యమున్న శతాంతవస్థలున్న లేతపూర్వునం. యి

యువస్థసంమ్మంధమైన ఆద్వితానులుపకమాత్మ ప్రత్యగాత్మ
ఆనేకంతుపెల్లుగన్న. బ్రహ్మమును లోనలేకపోవలెనా. వు
హావూయుతుప్పుతుస్వాశించకవుండునుసర్వజ్ఞత్వ
మున్న తురర్యమున్న యుక్తతలేకపూర్వునం. పరమాత్మ ప్ర
త్యగాత్మలు రెండు లేకపోదురు. ఆత్మనుమార్గానిత్య
స్థానములున్న ఆనందావస్థాంగమున్నలేకపూ
వును. యూశుద్ధపంచకములేకుండును శుద్ధసాక్షీకవిస్తా
రమెఱిపూరి. ఆయుగనకయూనమున్న. ప్రణావచతు
ర్ధచరణమున్నరెంగుటము. శుద్ధప్రపంచానకున్నవ
న్నవతువేదు. వస్తుతేంచదు. ప్రపంచాన్న్రవగ్రమువెయదు. ధ్వని
వూత్రమువస్త్రవహారం. ఆది అర్ధమాత్ర యునిదిగ్రహిం
చువుం. తాదాయూనతుర్ధచరణాలున్నశబ్దమని
రెటాంకివారులచాలితపంచ్చేదెను. ఆదిశరమాత్మని
సగుణావూపం. యింతనది ఆయుంతని. ఆవదముక్తి
నిత్యాంతిసంధియువూయురంధపుపాంతి
యుగునునకలయున్నగాంతెనుండె. యిందుకు ఆస్వద
క్షాంతె క్షేప్రోహ్మమైత్మ్యపూత్రకులె. తాక్కాపకు
వెకంటెతారకతవెదకు. ఆయుగనకప్రాణపంచాన
కుశిన్నక్షేత్రునుతూవ్వంతికుమా. పడప్రపంచ్మామ
త్మాంతరగాంప్రపంచానంధాదువు. రాకనగంజె పెదల్యవా

నప్పైంతనిపించునని. సూత్రాత్మప్రపంచం. సూత్రాత్మప్రపంచం లేకపో
యెనని. సూక్ష్మప్రపంచం వర్తించం గాంతరాతిడుగా యివికారాకా
కారణానాన్నీయమని తెలియుము. ఆకారమె వుకార
ము వుకారమె మకారము. మకారమె ఓంకారము. ఓంకా
రమె శుద్ధుల పరమాత్మ అనత్తురం. అదె శుద్ధప్రసాదం.
యీప్రకారాన తన్ను తానె ఎరిగిన యెరుక. శుద్ధజీవన
మనిపించుకొనునని. అదియె సత్పుత్రుండగును. యీ వాక్యకా
పాక్షికశుసమష్టి వ్యాపకమైనపేక్షి. యిదియె రివెష్టిస
మష్టి గొలుక్షి త్రిపాదములనదె మాధికిశేనా. యిదిశివలి
త్వంపదార్థము. ప్రణవమందలిపాదత్రయం. ఓంకార
ము శోధించగా శుద్ధ ఆశిపదార్థం బొంగులునని.
ఆశారిధనప్రమమె యిమంబిదం బివా. పృతురాధ్రవము
లో శిష్యులవత్తు నీస్వ యుచ్చును వినుము. అనియీ వాక్య
మూంన గురువులు శిష్యునికి కరుణించిరి॥ యీ విశ్లేశంక
రాచార్యశ్రీశ్రీ వేదవ్యాసప్రమేయము కంబు రాగింత్రు మహా
రాజశ్రీ వ్యాఖ్యానరచిత వివేకసింధు గ్రంథాంకితానికి చన్నబసవేశ్వరా
రచిత నిర్మితాంధ్ర వ్యాఖ్యాయాం గురుశిష్యసంవాద జ్ఞాన శాస్త్రే శిక్షి
త్రమెం సూత్రాలదైపాకరధనవ్యాశ్వతమస్త ప్రణవప్రపంచాద్య
వివరణాన్నాము షష్ఠమప్రకరణం సమాప్తం॥ ———

[illegible]

శ్రీగురుచక్రవర్తిని వ్యాఖ్యమునకు శిష్యులిట్లు కేవలనిగారాప్ర
శ్నపెట్టిరి. యివెల్లదిసగుణ నిర్గుణ ప్రపంచము తీ
నామయుసలెరి. యెందుసంబంధమునా. అవివల్లితోం
ప్రమాననారంభమును. జీవునికి జీవనమునకు యెలాగా
యునని. అని అడిగినరెండుప్రశ్నలకున్ని. ప్రసూరియె
క్త వివరము న్నవారియెరుక లక్షణముస్ను. యీసకల
మునస్న ప్రణవవిస్తారకమైన రూపాక్షరములు స్ను. సగుం
ణ ప్రపంచము రచనయుక్తమైన విశ్వమునస్న ప్రపంచరచనయుక్తమునుప
ప్రమము నస్ను అవిదల్లిక్షితియొక్క మూర్ధము నస్న శివజన
నమునకు లయమునకు శాస్త్రమునస్ను యీసకలముస్నిత్ర
ణవవిస్తారక మైన కారణములస్న ఆత్రమూలన తస్ను
ప్రకారణం తెలిసినది తెలియుటకుము నస్ను సవిస్తారము గను
వారంభించ వలెనని శిష్యులడిగినది తెలియక చేత నెరుగాలేదు.

దయుండనముగను. మహానుభావా రాత్రిను భవశిక్షయుగను.
కృపచేశనంతనే శిష్యుల్లకు సార్వభౌముడు యుప్పొందె పొంపొం
దెసెం పొందె. పరమానందముగనుండె. తరసంతరముసా
దివార్లను భవమాలో హృదయమునే శిఖామయునంజూచెగను
కవనె రాకశంకవ్యాతమినంతరునె సద్భిన యువిధ్యె యుక్తె కర
కము అముల్లో ప్తెశ్రీ. జయ జయ గురు నాధ సద్భావ
మివారి పాదపద్మములకునె విన్నపంచెసుతున్న ప్రశ్నలకు సమ
స్తముగన్ని అనుత్రమువయునెనె నిరాపదేనే శ్రీ పరబ్రహ్మ
స్వసంవేదుడు జీవయిశ్వారులకు వంద్యుడు. అక్కెటమా
యావిధ్యలు కైంకున్నా. ఫలుష్ణు నువివరణయాపున ఆమాయా
వికల్పులు రెండున్న దర్పణాములు అందులలో ప్రతిబింబ ప్రతిబిం
బించును. ఆబింబించిన వె జీవుండును ఈశ్వరుండును నాలుగు రునని
ఆనతిస్తిరి. యిటని నాకు సంశయంబైయున్నది. నొందలి
మయు భవించానకే ఆతారం వేదు. ప్రతిబింబము లాగున
భృష్టైనా దర్పణాల యుంబును. నిరాకారబ్రహ్మ యనుప్రతి
బింబము లయుపొందుల నెలాగు భవింపించిని. అని విన్న
వించిన శిష్యుని సంశయంబిని శ్రీ గురు ముఖాత్ర సంతో
షించి తన్ను ఒద్దె ప్రతుల్య తత్వరం ఆదరిసాత్ర ప్రసన్నారు బింగున

తెలియని వాళ్ళియర్రంధి శ్రోతలం. నీవరిగితివా అదివ్యర్థ
మునీ నేవయరిగెవు. నిరాకారమని రా భాసమైన బ్రహ్మము
చుప్రతిబింబమెతినదనని అడిగిన ప్రశ్నలకు మంచవేవమ
కాదనవచ్చును. రైపై తెలియనమమా యంతయూర్వసా భాస
మునన్ని అవిద్యాలను యాపుష యలక్షణము నన్ని రూ
పమంతం గాదు. సుర్భాతిరపమై అపరబ్రహ్మం ప్రతియూ
మను తాం గాం ప్రతిబింబమని చెప్పంబడును. వారం తమందు
అను. పుటముతసంయుక్తమైన నారాళింబగిచనము లాగుప
చరించు నటు. అటువంటెనే వసుత్రప్రస్నాందు బిలుక్కొండది అందు
కు ప్రతిబింబమని నాకుంచె బ్లవశిశెను. రెండుక్రీనె క్త నిఘాన
నసుపరించిని. అక్కెటక్కత్తైతనన్య ముదను యుద్ధిస్మీం చియూ
మను. పాంరవివల్పులు నాళపాంసం అందులచే ప్రత్యేయ్యాం
నిరాభాసనం. యిది ఆనందభవము నదుండెవెరెరగకవెను.
వానాంవంరుదైతనన్నిపై అత్మ కుత్తుండును. అదెపరబ్రహ్మం
బ్రహ్మంగాదు. బ్రహ్మపతాంగిరుము. అయునానది శుద్ధచైతన్య
శంక్తి చైతన్యము నిస్త్రినిరాభాస ముసేని శిరా దేనవాదకం కృత
ప్రశించి. చింబకొస్వసక ప్రాంశుధ్ధి సకలభ్రమలు నసదుగా వనం
త. తనశిశిలె. జీవశ్వరులనియుచ్చవేనమా. యుతిబింబప్రతి

[illegible]

వివేకసింధు పూర్వార్థం

[illegible]

[illegible]

[illegible]

... అది జనన మరణారణము ...

[illegible]

విషయసంగములనంటి భవసాగరములోపల మునిఁగి వారికెవ్వర
చార్యులను నిరుతిగెను. యిట్లని అడిగినప్రశ్నకు శ్రీగురునా
థుండు ప్రత్యుత్తరం చెప్పుచున్నారు అప్పా రెండి యాదిహార
శేరము అద్వైతవేదాంత జ్ఞానిశిష్యునికి విషయసంగ్రహంబుంధనం
సత్యమెంతన ఆయదేముననుంటి స్నానంబునకు తనకేమర
సాపైనట్లు. తన్నింటి పుట్టిన విషయరంతిని కేవలాని తెలిసినాను
విషయాలకునన్ని ఆత్మకున్ని అభిన్నమైన లక్షణకేనెరయు
కలిష్టాంతం చెప్పెవినుము. తిరువ లుగ్గవశపెరిచద్దుల కట్లు
కపటాలగ్గం నడిచిపై చెలువుని నివి అంతవట్టు వడ్డివయా
టలున్నా విడిచికలిపి నవిష్టు. నందులో వకవయాఖయా
యుతినది కలిస్తారానిని తెలుసుకవలెవేకతిరయ్యే వచ్చినను
ఆటువలెనె దేహాదివిషయరంజాంతిసమస్తమున్న బ్రహ్మము
పత్వం. యుంటె నెంకరుర్విప్లయమునందమైకత పరతేకావు
ఆత్మైనానిని కెరకత్తు లునేతివయు యాన తన్యజంతుంరగా
రంభసత్వనాత్మ. మరియిత్తుమైనవారు తెరా దారాద వస్తువు
తక్కిలంతరు. అద్వైతత్వయం బ్రహ్మ. ఈ పరబ్రహ్మమైన
తనస్వరూపమలంతాన్ని చునను పుట్టలువు దకము వసం
చెల్లైనదిత్రిపాదిదర్శనకు అవుట్ల స్వచ్చెపలరెన్ని
హావందికమైన పుట్టిబెంచుకొరని పుదకముననుండె సైనస-

యుప్పునందుచర్మంచినట్లున్న పాలమీందదిని అంగిలోరమున్న
ఇంజలుపోంకుగా బట్టమునిచివేశినట్లున్న తత్సంబంధ
మైనాగానిసత్వం బట్టిరసతరంకిడుతురుదాపా
నికిగాదివుట్టివుం చిధృదయంత్రాగిన పివృల్లు రుచి
నట్లు దివలుకొలాగిరైన పెవరెసకలవిషయాలున్న
ముకునమువు వపారిష్వర కారిశికాని కిమబ్రాహ్మ
నట్టితెవిషయత్వం తెలచినట్లు స్వర కలికెబ్రహ్మమైన
దేశంచేశనాం విషయత్వం యుండునని అందువసకలవి
షయములున్నవితువపేనా. పరమవిరక్తిగాంవ
లేను. ఉపాన్యరుని యునశ్చిభావానధారృతి. చవె
ము. సాధుసంగతిన యుపదేశం … శశ్వత్ప్రసంగ
ముకలలోనున్న కేంతువతెను. వేదశాస్త్రగవులు
సత్కర్మము ద్వానవిసవతేనా. మంచి రయంవదేశ
మును కవినపరెసు వివేకురైన వారు. అవివేకంత్మాతి
కిగురుసన్నిధానస వేదాం. తత్త్వశాంశాలంతువకేనవి.
నితర్యమేం పరమాత్మ అనితత్వపెనప్రాయనలు అనాత్మ
యిమని తెలిసినపెశా … వివేకముగి …
తశాస్త్రం … మహావాక్యములు … జ్ఞానగతి

రాగద్వేషంబు లరుపర్యరనుచరించిరి। వారికి స్వపరభేదము లేదు। ఆ

వైరాగ్యమును పూను। దానికైనా ర్థంబును ఖండనమునందే క్రవ

నించెశరీరమంచిది। వివేకశాస్త్రముగాని స్వపరభేదం నివా

రణము గాదు। వివేకవేదాంత వివేచనా ప్రమాణ్యములా

మంకెరకు అనాదులు అన్యమువ్యాఖ్యాన శాస్త్రములు చెప్పి

దురు। భక్తిజ్ఞానవైరాగ్యంబుల శిక్ష చెప్పుదురు। అం

దుకై అపారముగురువుల వలె ఖండన వినరాదు। మును

మూర్ఖులు। ఆశ్రమంతయును వినాదయిన్యమైపొందు

నని ఆయువశన అనాచారంభీకుండెలుపు నని। అన్ని

లోకములందిని। అతివపరసభాకవికీవాదులు తెలిపె

వారలు చిత్తశుద్ధులు గాని ప్రశ్నారస జ్ఞులు గారు

వారలు ముఖులు మూఢులు వినవు కైవల్యమంత్ర

బుద్ధివారకు ఇదియెత్తంగా నమునశ్శబ్ద ప్రపంచమని

చెప్పుదురు। వారలు భ్రమ కుఖ్యులు విషయాతురు

లు। నదుదుమంతునికి నాను శాంతమైన శిక్షన న్యానంబును

విచారించి సందేహ సాగరము లేను మునిం గుం నేవరా

తులు వినరాదు। సత్పురుషులు సభాదికి ఇదే ఇదే

దింపుదానిర్దంతం విధివిపుల చారుకరణాదులు దినాం

వివేకశిఖరము ప్రారంభము

అతి యొదే యుపరాకరం లోకీకి దంపతు పంచమాదనే యున్నె

పుండునం। దైవభుక్తుడున్న యువతినిచెప్పినా రకులూరశనివారణాపె

న్నడుంగారు। భక్తిజ్ఞానవిరక్తి అందుకైశాస్త్రం ప్రతిపాదిం

చును। ఆయుగనకవంపాత్రులు యూదార్థమె చెప్పవలెను।

అనేకశాస్త్రములు సందేహించకుండా లం అయుగనకవివేక

న అద్వైతశాస్త్రం వెలగవలెను ఉపద్దతి రవ్వలవు ఖండన అ

ద్వైతశాస్త్ర ప్రమాణంబులు లియెంద్రియాలు ప్రత్యక్షప్ర

మాణాను పునుంచనందు జ్ఞానానకం ఆకృతారి యు

గును ఆనాయాసమున తత్త్వమనేది అద్వైతమెంతటం

లేనిదైవ తత్త్వం తెలుసును। వారు సత్యమని చెప్పుదురు తొం

విశాలయవచ్చినల। నేనువారి అడిగెరి ఆవసరములు నుండి నేను

విన్నది అజ్ఞానము యోజ్ఞాత్మలు ప్రపదింతురు। కర్త

వ్యాసనందే శాస్త్రవిచారంకర భ్రిక్షకు చేకున్న కరక్షన్నత్రిష్ఠి

అయినప్పుడు రాణిగినవారు నాకి తెకం తకతీర్థైనారువము

నంటే ఆనందకమంతయు గురువులున్న ఇంకరలనునారసమూ

లంగా నెప్పుడు శిష్యులు అనుకూలంగా లకు నేనాయకైర్తె గతి

యుక్తిక్రియలకి పంకం। వారిలో గొప్పగాల ప్రదర్శకమైన స్వగాం

కొంతకాలం చూస్తే వినారుగాదరు। ప్రత్యక్షమైనగ మనస్సు

నెలా రాగద్వేషములను పూర్వాల్పళి కలవాడుగావుని సంప్రా

కాలం తప్పించగా నెకన్న లను చికిత్సితాన్నిం చకరాజమా

గ౯ంబిడిని అంతటనె బంధవైతప్పుం త్రైమ లబడుదురు.

ఆ శక్తిని దుర్గ౯ శింబడుదురు. ఆటుగనకెపాం అను తి౯ఆనం

చితముతి యనరాదు. వారలకు పూర్వకర్మం స్వతంత్రం

శేయుంచదు. అదిగనిప్పావు నుదురాగర్వనకు. ద్వైత

యోగ్యద్వారతామయం భవతి. యదివ్యపాదారశా

పుపమునిపుత్రుడైవ౯తార్థ౯ములను నిందించును. ద్వైతపాప

రూపములివి చెప్పెబడును. పూర్వపుణ్యఫలానసం

డి యాశ్వరుని యనుగ్రహానకు బ్రహ్మజ్ఞానం వచ్చి

ఆవిర్భావేను. రెమ్మంటుకంటు పుదిరాగమున్నాయకేని

జ్ఞానం వచ్చి లభించును. వానిందృష్టిఫలానవకు. రెండవ

దినిన్ని, సరిచెప్పరాదు. వారంతెద్ధనుర్ధికు ఆటుగనకెవియు

దృష్టానకుమశము యనవృత్తిని పుటిలించవలయెహావలనె

శనత్వజ్ఞత్వం లభించెనుగా. నిశెజ్జును. పూర్వజన

మునయోగభ్రష్టుదవ్వాబడ్డి యాజగత్తులనేని

ష్పుడునీపుజెష్టుడవైతివి యెరిగనెంటునాజ్ఞవపట్టినెనే

చెల్లును. యెటువంటనర్మానివినే లోపరిపుచుంనించి

పుండును. అటువంటివె జ్ఞానమార్గనగలవారందిపై జన్మిస్తి

వి. రాపారయసాకర్మప్రకారనం. సర్వేపదారిందార్

లయముంటుంది. చిరచిపుంటినారసాగరమ్మాంతమందు అగ్ని

వేశముపునచంద్రశేఖరాలకవిశ్వాసనె జ్ఞానశీలమునకి

నాచంద్రతాంతశిలనె అపలితముద్ధరించును. ఆలా

గునశ్రీగురువు అత్యంతప్రీతిచూతతనస్వరూపము

పటించెనుగా. నీవాగారినకునన్నినీయదృష్టానకున్నయనవృత్తి

నినరిచెప్పువచ్చినను. యిదిమపరిచ్ఛర్యం. యాదేహాదిత

పంచంజీవునికెపతత్వములాగానెకనుపించును. అందుకైవు

ముత్సుపులందునెమకెతుండులలుచప్పవలనను. పాలలోనె

యివిచితించియెవుత్రింపగలు లంసైతన్యసత్యంగతంనీతెవెరు

శయుస్తిని. అని ఆనతిన్నెనె శిష్యరాయుండు. శ్రీగురువు

లపాంకపృథ్వము అనువపస్థరించిమనకు శిశపాస్యక్తవిస్నదం

నారయరదుకాంగనం॥ ... సాన్నిధిరెనంగా. తాపుగశత్రు

... కర్తుంపతినయుపకెనన్ని. వారలయుప్పకెనె లోకమ్మువ

... నవెదన్ని నార్థకమార్థన్వరాపంత్రుడంబానక

... పతి. ... గర్వనెవిశె ... జ్ఞానరాంటెన్నె

... నన్ని ... నవనంపది అజ్ఞానకులు లంధింపుము.

వజ్రకంన్నపమనుపురుషులా ... అన్ని. అగ్నికెవెదుతు

పర్లినన్ని ... ధికన్నను. పరమాత్మను స్వయం

ప్రకాశంతుం ... లంపత్తునాజీవెలకెలకులు ప్రకాశరూ

వృదు। యిటువంటివారుంటిన్ని। లేరకగనిగు తిజీవులు బంధజీవులు।
సొవ్విశిం రావాంకునికారాహించినటినారణమనాం. ప్రపారవతెంళ
ప్పే అజ్ఞానవృత్తిలేకుండాగానిన్పించెనని స్వస్వరూపాల
నటుక్షేత్రములైనది అజ్ఞానమైనది అజ్ఞానమైం ఖలిశెను। ఆం
దువలననాత్మస్వతంత్రత్వని జంవురిచెను. యిటువంటి
ఖపాలుని వయాంలవేశిప్రదానులుబలుతురు। ఆలాగు
నరియంత్రియాలున్న అజ్ఞానవటున్న ఆత్మనుతవుం ఆ
త్మీనంశనుకెంనిరి. నిజపుఘుటువు వుకవి ఆత్మతత్వవిరెన్నెర
కతెపాయినారా। అజ్ఞానంకప్పుకొనెను। నిర్మలంకరితా
నవృత్తితైనవాంచి ఆవుదతానంశస్థిపాం నిరసంశ్రి
త్త్రివెంంబిరాంకనిషించినట్లు ఆత్మసిజాంన్వానకం ఆజ్ఞా
నశక్తి తత్వానిగివేష్టిలైల యంష్టు ఘకిన్నివిదంపకెవుంటుంనా
ఆ యుమంజరాంగా రమనుండితానదిన్ని ఆయుమ అనిన్నినిన్నం
శతకన్నంనుండితానెజీవత్వంశెనుకునివుండెను। ఆయు
ఘంగంగానునుంటీ తన్నమరచెను। ఆయుమెతానా
యనూం. యి అహంకారానసనాదిసంసారగృహస్థం
తైవుండివారిద్ధరున్న। ఆయుమెనగునాత్రీ। యితంటెని
గుణనాపురుషుండు। ఆటువలెనైనారా నిద్ధరున్న రెవితంబి
త్రుఘలెరెవుందురు। యిదివంపూర్శ్వకర్మం ఆయుమెం ఆ
విద్య ఆయున అవిన్ని యురంగారాను। యుద్ధరున్న కేరాం

వికారాడకెవుందురు। యిటువంటి ఆత్మకుయెలాగు ఖరపం
దనంతిడుచును। ఆపురుషుని ఆలింగనాంనదురాతిప్రకృతి.
సుందరిగర్వమైం యిరుప్తై రైతెం ధుంబిష్ణలంగనెను। ప్రకృతి విండ్రా
వలక్షి బాంతవెరిగల్పహాలు నిర్మించెను। ఆప్రత్యలను యీ
గృహాంవిడవి। ఆగృహమందుతె। తెలంటికెంరుతిరుగు
ను। ఆయమవారిపింజిన్ని హారనగుంబిరతన్నవంచి
హైం అనునాం। ఆపుత్రులు [illegible] వశనన్నను పా
లికి [illegible] బంచుకుతానెవై తన్నవిడాయనలాం ఆ
యమయెమ్మై [illegible] ఆయుమంగాండి తిరుం
గునువిడుస్న। యీపుత్ర [illegible] పుత్ర మిత్ర కళత్రులము
కృత్రింత్రైఖండుండైవారిని రక్షించుకెంరకు తనకుజీవ్యకను
సాంవుడుంఘుగాంతరుప్తి। యిచనవుంరాగ్రాలకు ఆయంటమెలె
నెడెసంపవించునను। [illegible] నున్న స్వర్గనరకా
నకునెలాం [illegible] వదులు లప్పుపెంశవెతాంసంప్ర
కృతిసంసర్గంనుండి [illegible]
త్ము [illegible] నికత్వంచెరాలరణస్సాం [illegible] జీవత్వంవ
చ్చెను। [illegible]
[illegible]

ము. ప్రతికి ప్రతికినవాండు గాండు. జీవు డుపాధిం యుపా
యునవాండు గాండు. తత్వతాంత తిరిగివచ్చినట్టిరూ
ప్రత్యాగాన షరవశత్వము భు ద్యాన్నితాంబ ఆత్మసంపాతురూ
ంకునా. ప్రకృతితో ంరుసంసర్గాంగన ఉపాధి యధి జీవు
లుసంఖ్యలేనికెల బ్రహ్మబంధునినా యజ్ఞానం చాతవుగ్న
తైనవారు. వారికి భవమోచనంచేసె ఉండుకల సిద్ధిరూ
మీరంకెతాంనివుకి తెరు. యీ సంగంబిధి పిలిచి. సాంకెసం
గంనా గ్రసి కృపచేశి. బంధవిమోచనంన్నాంలకువశెనూ
యీశ్వునికి. యాంఠ ప్రంగకు ఖుంబసంపూర్వకంచే
శిసన్నాంలశరీరం. మరిచినానన. అంతరంగ వివేకవా
సన విడువదు. వివక్త తెగా వి. కు లుంబ తార్ధిగంచెనెదె
షాంసనాన్యసమాప్త తనేసనాన్యసంగాంఢు. అందు
క్లైపక లస్వాంగవ్యమంకరిగివున్నంగాంవదవిధి చనవ్యసించి
స్వదేసనాన్యసం అద్వైతసత్యవుమన్నసనాన్యసంతాంల
వశెను. నాకుమవాంకాంలా వ్రదినంచెశి. శివ బ్రహ్మ
తాంబాత్మ్యమైన అయిశ్వర్యంబైరాంక్షించవలె నాం
సత్యసవిరూపమైన శివుండవ్యత్వ తారాంననం
శి జీవుడాంయునను. వాని జన్మంత్ర మ్మురణా నికెనా
షవశెను. త్రపంచత్రైరుల జంపవశెను. వేకంంటి తనవ

గాంజెసకెంరవశెను. బ్రహ్మ విద్యామహాసం లక్షంచెశి యుప
వశెనం సాప్వికత్యపతెంనను. అని యీ ప్రకారాంనశిష్యు
డువిన్నపంచేస్తెనె గురువు సాప్యవము లి యుక్తదపూరావ
ర్ణసప్వార్ణమాంరుసూ. ప్రసావస్థం చిక్కుతద్వారాతన
యుక్తదు విస్తరించి వివరంచెస్తెని యుంతమహావాక్యాండవిశ
గ్రంధవృత్తాంద్యమునంజెప్పుచున్నా కవని అనతి చ్చెదినేను
శంకరాచార్యా చెద వ్యాఖ్యార్థం వివరించిచెప్పితిని
అయిగనకెంరికె సలమహాత్ములు. యీ సావ్యసంధవా
స్త్రం యున అలోకింతురు. అయుక్తిప్రసంగకపులశాస్త్రమందు
లసెంరుమియ్యారతురు అక్షరాం. నావాకగ్రంథపర్థ వెల లంబ్యా
శి యిమవశెనాం. పత్రెంసం వల్లన తులశిపత్రం లక్ష్మీ
దేవికిన్ని అర్ధకముత్రివనా. ద్విగుణ యునా సావ్యమేంవున్నదా
వకరించునా. అలంగవనె భూదేవిగాన్ని స్వాంగతలనా
వనవృక్షములను మహిమలాగ్న్యైవాంరు ప్రాంవము
వశిరసావహించుకు వివేకశింధువులోనె వంతారియుగనేముము
కుసన్వాపుండ్రము నిగవనాంనికి శ్రీమద్యాంకాం యుగాసవెన్య
ముడ్య రూపవరం సన్ని ప్రత్రికి మపునం వివేకశింధువులో
ని శబ్దరక్షణము జనానుకరణాంతకన వనిని నూతనకె
జనన రత్నవర్తి యని యీ వేదవేద్యమైన గురువందు

మురారాది ముత్తవులు [illegible] దేవతలకున్న [illegible]

[illegible] ముముక్షువులకు [illegible] వివేకసిం

ధువం [illegible] యీ వివేకసింధువు

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

వివేకసింధు ప్రారంభం

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

షలిచూడావనీకు యింతపరశ్యంతవమున్న తెలిపినప్రాకార్యవక్షి
గ్రంథార్థమును చూడగానగాంభ్యమై యుంతును అక్షరవిశ్వా
కారమైన విశుద్ధబ్రహ్మమునే చెప్పితిమి ప్రపంచరచనం దెలిపితి
మి. ఆగంబు యింతపరశ్యంతం విరుపింపవేరు. అంతపరశ్యంతము
న్ను పరమనిర్మాణకేవలబ్రహ్మము దెలశకరు యింతె జెప్పెను
వివేకసింధువందలి యుత్తరార్థములను అంతశ్శరణ శుద్ధిగ
లిత్రజ్ఞాపూర్వకము గాంచి యుపదవర్ధ నిశ్శేషమై [illegible]
యుజను తెలియనిగుణ సారమును జెప్పిమున్న లక్ష్యమె లక్షింపు
ను. యిదియు ఫలవాక్యవిచారం సన్ని [illegible] నిర్ధారం ప్ర
పంచ యుపసంహారం. ఆతాత్పర్యం. యిదె త్రిపదములో వా
క్యం. యీత్రిపదచ్ఛవి [illegible] పదములను విశదం [illegible]
వేదములు వినుము. తత్త్వపదార్థమే పరమాత్మ త్వంపదార్థమే
జీవాత్మ. ఫ్రపయతాదాత్మ్యమే అసిపదార్థము అని చెప్పబడు
ఆతత్పదార్థము రెండువగలు. శుద్ధశబలములని. ఆ యుపేకెనే
త్వంపదార్థమున్ను రెండువగల శబలమే దిక్కై యుండును. యే
మాయయందు శక్తి గద్దు. ఆమాయయను స్వాధీనమై శబలాదివా
కారానకు కర్తయై యుండును. ఆ యునపరమాత్మ స్వాకార[illegible]
ము. శబల తత్పదార్థుడు మాయయందె యుపాంధికైనై
నిష్ప్రపంచ నిర్మలుండైన పరబ్రహ్మము. శుద్ధతత్పదార్థుని
ఋనియెరుగుము. తనుత్ర యుపేక్షితుండై అవిద్యాకార్యకర్త [illegible]

యుకల్పింద్రై తాపత్రయసంతప్తుండైనట్టె తనువ్యక్తశబలత్వంప
దార్థుండు. శరీరత్రయానకున్న తీతుండై అవిద్యాకార్యము కర్మ
ము విడిచి నిర్మలుండై నట్టి తక్షణ తనువ్యడె శుద్ధ త్వంప
దార్థుడు శబలవాచ్యార్థము శుద్ధము లక్ష్యార్థము
శబలాంశమువిడిచి శుద్ధ లక్ష్యార్థమే పుచ్చుకొనెది. యీప్ర
కారానత్వంపదార్థతత్పదార్థములు సోంధిం చూడగా శుద్ధమ
జీవేశ్వరులకు ఆయైక్యము ఎడయడెది. ఫలవాక్యాగించి
నపిన్నది కేవల నగమైనట్టు. శుద్ధత్వంపదార్థమునకున్ను ఆ
యైక్యమును పరమార్థమైన కేవల బ్రహ్మము ఇంధుయుండును.
ఆక్షరవాచ్యార్థసంస్కారాదు. విశేష్యవిశేషణ సంబంధము. ఆ
ఖండవాచ్యార్థం నిస్సోపానం భవములనంతి ఎరుంగుము
వాచ్యార్థములన ఖండవాచ్యార్థం బ్రహ్మకుయే
కరణత్వము లేకప్రకారానము వాచ్యం కలంస త్యాగాం విరూ
పిప్పి యిది ఆ ఖండైక రసత్వ విశిష్ట సర్వదానేరు గుము. యి
ట్లు తుపత్తి నదె తత్త్వంపదార్థ శోధన. యిది యింకా వివర
ముగాను తెలిసి లక్ష్యంపదార్థ శోధనను విస్తరించి చెప్పెదను.
యేకాగ్రచిత్తం సావధానముగ వినుము. తత్త్వపదార్థమునే
ది యీతత్త్వానము. అదికొంచెమైన ననా వేదు.
అంతకె వములననత్వంపదార్థ శోధనవినుము. [illegible]

మునప్రమాణశరీరంగ శరీరానకర్తువతి। సుద్ధాలదేహామే తాన్నైకమునేవ
శమువును। అటువంటి యీసుద్ధాలదేహంనీవుగావు। యిదిని
శ్చయముగా నీసాక్షినుభవమునన నెరుంగుము। సుద్ధాలదేహము
నిచూచేవాడవునీవు। సుద్ధాలదేహముపుడువాంకాకా సర్వ
ధారవురుషుమునచక్షువు జూచుగనకచురువు చక్షువుగాదు
దృశ్యమేమేశ్యంపదార్థము। దృష్టైనవాడుకనుగను। అటువ
లెనె దేహానకునీవు విలక్షణాలింతవు। యిదిప్రశిక్ష౦। దిసాక్షినుభ
వానజూడుము। నీవుగనకచక్షువున్నిఘటమున్నవు తెలిసె
యిగావు। అటువంటి దృష్టాంతమువును। ద్రష్టా దృశ్యము
నకు విలక్షణాపైన చిత్తానకు యిదిరియాడబారుంగాదు।
దేహావృత్తి రిక్తమై యాత్మనిపించదు। అదివిలక్షణమనేయు
కితీ అంటివా। యింతేంద్రియ దృష్టాంతము ఖానదిన్నంగునిలే
పతశివవు। కాష్టములోనగ్నివుండి క్రిష్ణకాష్ఠమునకుప్రకా
శించును। కాష్ఠమేమా ప్రకం। అగ్నిరెండువార్యకం। కాంగాంచిల
క్షణామునవడెనా। అటువలెనె దృశ్యదేహములోజానను
ది। ద్రష్టైన ఆత్మ విలక్షణామునిపించునేసెను। యిదెసాక్షిను
భవానన నెరిగెరుందుకుపు యరంసలెదు। దేహామువితారకము
షడ్భావవికారసంఘాతిచేతది। ఆత్మస్వరూపం
నిర్వికారం। ఆదేహావెల్లె యీనిదిప్రకాలముంగ నిత్య

మున్న। మరణాకాలమునమరణామున్న। యెరుంగునాందాని
అరాత్మయని చెప్పువచ్చునను। తేదా అయినా జత౦। నిద్రామరణాము
లరెండునెరుగును। యీయాత్మస్వయంబోధనండిప్రకాశించు
ను। అటువంటిదేహములోనుండిన్నదేహాతీతుడని యెరుంగ
వలెను। జననకాలములజననమున్న। మరణాకాలముమరణాము
న్న। స్థితికాలంస్థితిన్ని యీజడదేహాలకెరుగునన్న। దృశ్య
రూపంద్రష్ట యుల్లాను। ద్రష్ట యున్నట్టైనా దృశ్యమువును। దాం
నికైదేహాము యాత్మయనెప్రాంతివిడిచేప్రెస్తుము యెన్నటి
కివద్దు। సుద్ధాలదేహామె యాత్మయనిమన్నించేది। లోకాయ
తులాచార్వాకమతములు। పృథివ్యాదిమతములున్న। భ్రాంతియ
నితశిష్యులుగు వాండ్లిగిస్తెటి। దేహామే యాత్మ యంటూరు
ప్రత్యక్షప్రమాణాముందురు। మరణామువేమాత్రముందురు। హేం
నవివేకులు। యిట్లనిప్రతిపాదింతురు। వేదశాస్త్రములువుండిం
చరు। అటువంటిదృష్టాంతమునేన్వారు మన్నిం
చేరు। సుద్ధాలదేహామె యాత్మైతే। కాంవననికర్మముచేశినవా
రెవ్వరు। దేహాంతరమునను యిహపర స్వర్గనరకవెవ్వరు
ఖోగించేరు। అటువంటి ఆత్మకుదేహావెయిపక్షించనేరదు।
సుద్ధాలదేహాముఖవలెను। యెందుకనంటె అంతసంబంధా

పంచీకృతపంచమహాభూతములనంతి ఆయునని చెప్పంబడె
ను. అపంచీకృతపంచమహాభూతములయినవెనంబడి నాల్గి
క్షిత్రమగానన్నిటి విపితిలు. వారం టుపంచవింశలాంశములనగా దేహం
మంటరుభ్రిది. అపంచమహాభూతములు జడస్వరూపములు
తరంశతరంశ ఆత్మసర్వాధారతారకం. అవిదేవారనకెతారకం
అవి ఆత్మరూపాలయారృని. రూపపిండముగు. విచారించితే
ప్పుడు. యిందుకంజాగ్రతావస్థ యీజాగ్రతావస్థ ఆత్మరూపోలా
గాను. దేహత్రిమానంబెంతలంతుని జ్ఞానేంద్రియదార్వారాన
నుంటి ప్రాంపార్వివిషయములు అను. జ్ఞానమునననె ఆగించె జా
గ్రావస్థ. స్థూలదేహం జాగ్రతావస్థ. యీరెం/డు టుకెన్ని విశ్వ
జీవాంని. యువిరుమాత్మగాందని శత్రులు గాంత్రాలలోపనం
తము ఆనాలం జెప్పెను. స్థూలదేహం జాగ్రతావస్థ విశ్వాభి
మాని. కజోరాభుని. నేత్రస్థానం. రయుజ్ఞోపైరాగం. ఋగ్వేదం
నాం. ఆత్మరూపాలాగానంను. స్థూలదేహాది ప్రపంచానకు
రూపరికపంతవుగిపు. అపంచకనసర్వసాక్షి అలంబననె
యనిసిద్ధాంత మందులజెప్పెను. వసైకె తత్వమని తాపమెచ్చె
దురు. దేహం ముధలిస్థానమునలక్షణం. భూతాలం. దాంటె
స్నైకగనివయి ఖర్మలు ఖండ జ్ఞానంలు. గుదస్థానం. పృథ్వి
భూతం. పీతవర్ణం. చతుర్దళం. వంశంపుంసం. ఆనాలుగు

వివేకశింధువు త్రాక్షం ప్ర..౧

వస్తుబీజాక్షరములు గాంగల ఆధారచక్రమునరం గెందురు
ధ్యానించెదరు. లింగస్థానం. జలతత్వం. శ్వేతవర్ణం. షట్దళకమ
లం. వబభమయరల. అనేలయా. ఆరుస్ను బీజాక్షరములు గాం
గస్వాధిష్ఠానచక్రమునుకెందురు ధ్యానించుదురు. నాభిస్థా
నం. అగ్నిభూతం. రక్తవర్ణం. దశదళకమలం. డఢణతథద
ధనపఫ. అనేలయా దశాక్షరములుంగలమణిపూరకచక్ర
మునం గెందురు ధ్యానించుదురు. హృదయస్థానం. అనాహ
తచక్రం. వాయుభూతం. హరితవర్ణం. ద్వాదశదళకమలం. కఖ
గఘఙచఛజఝఞటఠ. అనెద్వాదశాక్షరములుంగల అ
నాహతచక్రమునుకెందురు ధ్యానింతురు. కంఠస్థానం. ఆ
కాశమహాభూతం. ధూమ్రవర్ణం. షోడశదళకమలం. ఆ
[illegible] లిపదహారక్షరములుగాంగల విశుద్ధచక్ర
ము [illegible] ధ్యానింతురు. భ్రూమధ్యమం. శ్వేతవర్ణం. వం
[illegible] ద్విదళకమలం. అనెరెండు నన్ను బీజాక్షరములుగా
గల ఆజ్ఞాచక్రమునా [illegible] ధ్యానిం
తురు. [illegible] అక్షరము [illegible]
చక్రములు [illegible] తత్వమని ధ్యానింతురు [illegible]
[illegible] సహస్రదళ
పద్మం. [illegible]

కేంద్రుడు ధ్యానించెదరు। యీ దేహము మాత్రా లనే నాదానుసంధా
నం। పరము బిందు దర్శనం। నాశికాగ్ర దృష్టి యిమయ్యా లక్ష్యం
యి విధాన్యసించువారు జ్ఞాన విరాగులు। అట్టివారే ఆసనాది
యోగాధార బంధములను సంపూర్ణం చేసి చేస్యాసించి ప్రపంచా
భ్యాసము లనంత్రలములను సాధించి బ్రహ్మరంధ్రాన చేసెం
ద్రాయి। అక్కడ అనాహత ధ్వని వాంతల తల తల శబ్దమైన దేహ
ము మరచి మనసంసార సన్యాసమాయె యోగ సిద్ధి పొందుదురు
ము లబ్ధి తారక సమ్యక్ ఆచార్య తత్వ కేంద్రుడు ధ్యానించురు। మనో
వాయువు లనంత్ర సంచరించి అందునే ఆనందమును చెందుదురు
రు। వారలే పరమ శుద్ధ తత్వము నెరంగరు। పూర్వాభ్యాస బంధ జాలంధ్ర
బంధ। ఉడ్డీయాన బంధ జలంధర [illegible] బ్రహ్మరంధ్ర। యి
వి మొదలయిన విధాన్యసించువారున్న ఖండ జ్ఞానులే। మొరు
రండు। త్రికూట। శ్రీహట। గొల్లాట। ఔపీఠ। త్రిభ్రమండం
పొందు। ఇవన్నీ త్రిపురా। స్వామి। తాంత్రి। పూజాయి। ఆగామి। [illegible]
దున్నారు। నాశి। యిది మొదలయిన వివారత వర్గ। యివన్నీ
విచారాన్ని। శివ। పురాతన। నంకిత। బ్రహ్మ। భుజంగ। భూత। యి
విసర్జనములు। నేను వారి దమ్ములు। మంత్ర యంత్రం స్థానధా
రణ సభా దీపకలగా పనాంసనాదులున్నవి గా [illegible] యీ
దేహము విశాలం వివస్త్రా నమా సనముం బట్టి దేహమందు

వివేకసింధు ప్రత్యక్షం

ప్ర - ౫౦

తి। ని మీరు ముక్తి పడకనే అజ్ఞానం చేతలయమున్న ఖండ జ్ఞాన
త్య కల్పాంతం। వేంచినే వారికి మనం తాము కండ జ్ఞాని వినిపి। ఇ
వి నీ పక్షి లోకోత్తర దేహములు రూప సత్వం। యిందు లోపలి అందు
లక్ష్యములు దాంటువ చేస త్వ పంపున। ఆ సంగన తోసక లయ
న్నవిం ధరలి ఖండ జ్ఞానం। తెం తెంపి సప్త దిశని। తొందే దిచస్సును
లకు గోచరములు యీదని। ఆ దిపర బాత్త లేదు నిరుమయి వేన
నిఘచ్చెను। ఆ సంగనక అంగలయమున్న విదువవ చేసరా। ప్పాన
తప రసం తత్వమును అనుభవింపవలెను। దేవాది ప్రపంచాన
కంటె చెప్పినది చిదిది దేహము లోని రూపేది। సిద్ధాన్య సంచరేసక
అపత్యముగన్న నీవు దారు। స్వయం ప్రకాశ స్వస్వరూపము యా
సని యుండుము। నీవు నిత్య తారక స్వరూపమవు। యా దేహము పంచ
భూతాదికం। నీవు పనాదితమం పరివర్తం తప్పు। నేను తెలిపిన నిర్వికల్ప
సమాధాను। అని యీ ప్రకారంగా దేహమునకు [illegible] బుద్ధి గాను
సద్గురువు ఉపదేశించినది చిత్తా దేహములు ఇది శ్రీ శంకరాచార్యు
ప్రోక్తం వివేక చింతామణి యోగ శిఖ మహారాజ్ఞ [illegible]
ప్రాశ్నోత్తర వివేక సింధు గ్రంధం పూర్తి అయినది [illegible]
ని త్రితాం స్వాంత లాపల [illegible] సంపూర్ణ జ్ఞాన శాస్త్ర
సమాప్త [illegible]
సమాప్తం

శ్రీగురుశిష్యాఖ్యము సర్వాలదేహాంతిపృగాదవినిరూపించినత
రవాత శిష్యుడిట్లగురుస్వామి పాదపద్మములకు వందనం సలించి
స్వామి మీ సర్వాలదేహాలంధనంచేదించి రక్షింపి రికె స్వగానే దేహా
మున దిరసాలలో నెక జన్మములనుండిన్ని విశికనవన్న బాధించి
దేహాదిప్రపంచానకుసాక్షిరూపముగా జేశి కృతకృత్యు
న్నింజేస్తిరి మీరాకారు గావ్రిప్రసాదముచాతను. ఆనినం తేయుం
ప్రచున్న శిష్యుని చిత లింగశరీరవిరసనంకల్పవేరిరుచువాన్నారు
విన వేడాయి శిష్యశీలతా రెం తవరి విరుతం లింగశరీరావి
రముగాదు. అంతవరి విరంతమున్న సంపృతి తహదు. యా
తవరియంతం లింగశరీరావరణములుండునను. అంతవరి
మున్ను స్వస్వరూపమున్న గానుపించదు. శెదిహంకార
మునశుద్ధవై తనుశ్రీనిష్ఠ వుండునను. ఫల టవశ్చిన్న ఫలటాం
శం. ఫల టసందరార్థాగానను౦డి దశదిక్కులుండి రంగున

విపేకసింధు ప్రకాశం (ప్ర. 48)

బుపనెనుగర్భవాసనవునకు. లింగదేహోర్వశాననుండి. యా
హేంతువానను. లెం బుపనెజలములూపలప్రతిబింబించి. తరం
గచాంచత్యమునను౦డిచంచలముతుండును. ఆ బుపనె
సుఖదుఃఖముననుభవించునను. లింగదేహోర్వశానసనుండి. యెంతా
గు అగ్నిసంయెగాగశరీరువలోహముక్షుబ్రులైన వేస వెపేన్ని
కున్న లోనెరను. అలాగే లింగశరీరావరణమునను౦డి ఆ
త్మ జననమరణములకు హేతువాను. సుఖశం ఖశత్వములు
ను వెష్టితంచే. చాంశ్చెంత లక్ష్మి జీవయాణము లంజె రించి ప్ర
ము శిచయుడంటి లింగశరీరమెపురలేం తం స్రంగంగాదు. ఆ
పరబ్రహ్మముగన్న వెరాక్షము లేదు. ఆ లింగశరీరమె బుపంచి
దం బివానీకుపూర్వోద్ధముననిరూపించినాకారము. సూ
క్ష్మ పంచభూతములు రెపుకపంచవింశతి. అంశము శరీంగి దేహా
మాయనని ఆ లింగశరీర విసర్జనే మోక్షముడంచేరు. అప్పుడె
స్వస్వరూపము ప్రకాశమవునా సానందమయమైన విశ్వాకల్ప
ప్రభమన్న అంతఃకరణముననిన్ని పూర్వమేకుండెతెలిపినారము
ఆయంతఃకరణమున్న నీపుగాని. అంతఃకరణముదివ్యై తె ఆ
దుకున సాక్షి మీ రెప్పుడున్నారు. సంకల్ప వికల్పం మనస్సుది. అం
దుకుతాఁకరణాన్నె తనశ్రేచుదిర్చు. ఆ మనోనాశ్రయితైన నీవెట్లు లేరు
ప్ప. నిశ్చయం స్వరూపమును విశ్వ కుమునశేయాను బుద్ధి
అవిద్యాకార్యం. అత్మసన్నిధానమువస్తిం చును. అది యగక అభి

క్తిని యెరిగెవాండవున్నివే, బుద్ధే ఆత్మ యనివున్నింతురు. సాంఖ్యమతశి
ద్ధాంతమువారు. ఆబుద్ధిసాక్షివై వారినిన్ని గలిసినివె, జీవబ్రహ్మైక్యము
నీవు. అనుభవించినరుబాంధార్ణవసందానంచిత్తానకు చేత తాృ
లక్షణం. అదిన్ని యెరిగెవాండవునీవే. దేహంకారణావెం తానను
కునేది ఆలక్షణంఅహంకారం. అందుకున్నభైతన్యరూప
మై యుండి యెరిగెవాండవునీవు. ఆయుగనక అదినీవె లలేవ్వ
వు. అహందుఃఖి. అహంసుఖి. అనేది అహంకార లక్ష
ణ వృత్తి. అదివికారస్వరూపమైనీయందారమునెనె జడస్వ
రూపమైయుండును అహంకారము లెంత యుత్పత్తికాల
మునదానియుత్పత్తిన్ని. లింగదేహవ్యాసమున లింగదేహంపు
నాశవు లెంలెతిదిన్ని వినాశకాలము వినాశము లెవ్వెతిది
న్ని. యువెరిగెవాండవునీవేకదా. పుష్పంలోనె పరిమళంవుండిప్పు
వాసనవృత్తి తేటత్వైపరిమళము వచ్చినరువలె. అహంకా
రమునసందే ఆత్మకుసాక్షిరూపమైన నిర్మలాత్మవై
వుండునని యెరుంగుము. అహంకారమె యాత్మయని
వున్నింతురు. నయ్యాయికసిద్ధాంతమతమువారు. తనన్ని
క్షిత్వమున నీవె యెరుంగుచున్నవుగదా. యెవ్వడాంయు
శేషి అహంకారమునసందే యాత్మప్రకాశించుననే నా
ద్యశవ్యహాంద్రవు దృష్టుడగానికనుపించెకదా. యిం
ప్రకారాన అంతఃకరణపంచకానకు ద్రష్టరూపమైసర్వ
సాక్షిత్వమై యుండును ఆయిదంతు ఆత్మస్వరూపమెదిగా

యని. ... గెవాండవునీవు. ప్రాణముంతగానె జీవం. ప్రాణ
ములేకుండెనామరణము. ఆయుగనకప్రాణమె యాత్మయనె
నా. వాండువున్నవు ... జనుడే. ప్రాణముచ్యశక్తిము. ఆత్మక
స్థ. ఆయుగనకప్రాణమె యాత్మ యనినిశ్చయించికరుకలా
వల్లిద్వైతిలగాదా. సారథంతెంగు లనిరాజ్ఞయెగాలు
కస్సింబడుదురు. ప్రాణమె యాత్మ యందిరాసుష్టుప్త్యవస్థయె
లాం యదరంగుడు. వస్త్రభూషణములు దొంగలు తీసుకపోయి
నాం యరాలరయరెగరూ జాగ్రస్వప్నములలో ప్రాణమువుం
డును. వుండినాం తన్నతానెప్రకాశించదు. యింద్రియకరణ
వక్తృత్రయానకుప్రవాహాదిరిగెవాండై తిరుగును. యితా
లింగళరెంటులో నుపునాన్ని నదిన్ని యెన్న ఉండ్నె రగదుూ. ఆయు
గనకప్రాణమె యాత్మ యన్నెనాడు. అపానవాయువుకు అధో
గతి. వుదానవాయువుకు కంఠస్థితి. సమానవాయువునాభి
దేశమందుండి సర్వసంధులగుండా ఆత్మకుంచును. వ్యానవాయు
వు సర్వాంగవ్యాప్తికలై యుండును. ఆత్మకుంచప్రాణములకు
న్ని ప్రకాశకుండై యుండును. అందుకై అవస్థాత్రయానకు
న్ని నీవెప్రాణసాక్షివై ప్రాణపంచకమెరిగెవాండవునీవుగాదు
క్తి. పంచప్రాణలున్నన్నీవుగావు. యింకనుండని యింద్రియప్రసం
గం. ఇంద్రియాదులున్ననీవుగావు. శబ్దాస్పర్శములు అంతః
కరణవృత్తి. ఆశ్రోత్రేంద్రియములు ద్యశవిం. నిను రువర్ణస్పర్శ

న్న ఖమువనెరా త్వగ్వృత్తి. అది త్వగింద్రియానకు వేద్యం. అది దృ
శ్యం. నీవు ద్రష్టవు. రూపవిదారకం. బుద్ధివృత్తి. అది చక్షురింద్రి
యానకు వేద్యం. ఇన్నిటి తెలిసిగని నిర్మల జ్ఞానస్వరూపం [illegible]
జిహ్వాస్వాదనవృత్తి. అది జిహ్వేంద్రియానకు వేద్యం.
పత్రుసానత తన్ను సాక్షివైన నిర్మలాత్మవు నీవు. గంధఘ్రాణకారా
న్మఖం అహంకారవిశేషవృత్తి. అది ఘ్రాణేంద్రియాన
కు వేద్యం. అందుకు సాక్షివి నీవు. యాంత్రవరాన శబ్దస్పర్శ
రూపరసగంధములనే విషయసాక్షివైతనవి నీవు. నిత్యశుద్ధుం
డవు. యీ విషయపంచకము జడము. నీవు శుద్ధబుద్ధ చిద్రూ
పుడవు. అవి నీవెలాగ యెరిగెవు. శబ్దం వాగింద్రియమున
నుండి పలికితే అది వినేది అంతఃకరణము. ఆ ఇంద్రియాలకు
పతైన ఆత్మవు నీవు. వాచాతీతమైన ద్రష్టరూపుడవు.
పాణింద్రియముచ్చే అదిస్థానం [illegible] శరవుపశక్యం
పాత్యాదాక్షరవేవారలు [illegible] తాలువమురాలసంపు పెట్టైనది
[illegible] ఇవిన్ని నీవు గావు. చెప్పుడుకైవైఖరినిరశించవు. అ
ప్పుడెరిగెరాదినీవు గావు. బుద్ధివృత్తినంటినాందరూ
పము [illegible] తసమస్తవాక్యాలున్న వృత్తిం [illegible]
న్నకు సాధువై ఆత్మారం తద్భవనిరూపించనుండిపక్కంటిస్తు
రించునను. అది నిర్ధారించి తెలిసెవారమను నీవు [illegible]

దినీవు కావు. జీవాత్మని యెరుక్త ప్రబోధమనస్సుకారావై పరా యుక్త
వాక్యలక్షణం. నీకుమునుపు తెలిపిన యంతఃకరణాదు
చెరుగుము. యీ ప్రకారాన చతుర్విధవాక్యములని
గవాంఛవు నీవు. వాచికప్రకాశరూపమైన అతీతుండ
నా వృత్తి. అంతరము. ప్రాణేంద్రియము స్పర్శపాదవార
ము. బుద్ధివృత్తి నిశ్చయం. పాదేంద్రియము చలనము చిత్తవృత్తి
చింతనము. గుహ్యేంద్రియము సుఖానందివార్యావారం. అ
హంకారవృత్తి అహంభావము. పాయువింద్రియము మల
త్యాగవార్యవారము. యివి నీవెరిగెవు. నీవు నిస్సంగ విలక్షణు
డవు. యీ యిట్టి యావదుపాయములు యెరుగ వైరాగ్యముగనుగ్న లింగశ
రీరము సారాంశము. అది దృశ్యం. నీవు ద్రష్ట. నిరాభాసమైన
లింగదేహాతీతం. ఆ లింగశరీరము యొక్క అవస్థ లక్షణం చెప్పుచు
న్నారము వినుము. అది యెటువంటిదంటే లింగదేహానకు వ్యతిరిక్తమైన
స్వస్వరూపము గనిపించని [illegible] పూర్వులు వాదిపాంతె [illegible]
[illegible] కపూరారము [illegible] కపూరారము వేచ్చవై
పారాయిపాంశకం [illegible] వాసనలు [illegible] స్వప్నావస్థానా
అప్పుడెరిగిన తర్వాత [illegible] ఆ నిర్వాణపదమని [illegible]
వాసనలేలిగిడి సర్వకాలమునను బుద్ధిమస్తకమువిరాచమనస్సుకూ
ర్చుండును. [illegible] స్వప్నావస్థను చూచు
వాండవు నీవు. లింగదేహావైనీవు గాదు. స్వప్నావస్థలోలా
గరులవు. అదినిని తలిస్తే అదే దృశ్యశరీరము. నీవు ద్రష్టవి.

గదేహంబువాన్నవద్ద యీ రెండింటికి అదివాని త్రిజసంధ్యాంత్రా
అందుకు సాత్వికగుణావము. కంఠస్థానము. పరిరతుక్తె భోగా
నము యీ సాత్వికకారణ్యదిపంచకమునకు అతీతమైన
సాక్షివి నీవు. రెండు యవతతరు శిద్ధిరుంగా అగ్ని లోకి పానకంవారి
పించి ప్రకాశించును అరువవైనే లింగదేహావస్థకు ప్రకాశి
పుచుండును ఆత్మ. తాంతం లోపాప్రసాదములను వ్రే
పించిన యీ లింగదేహంజెఆనకు నీవతత్వి తవ్వైద్విష్టిం హరిజీయు
మందువు. శ్రవణం శబ్దంవినేది. త్వక్కస్పర్శం ఘ్రాణం గంధం వినేది
నేత్రం రూపుచూచేది. జిహ్వం రసం రుచిగనేది. ప్రాణంవా
సనగునేది. నీసన్నిధానానను ఇంద్రియములు వారలు
తేదిపాకేంద్రియం యుష్టిదిపుచ్చేనేది. వాక్ ఇంద్రియం
మనాగవంచేశది. గుంహ్వ ఇంద్రియం సుఖమనుభవించేది.
పాయువేంద్రియం మలవిసర్జనం చేశేది. యీ వాక్యపారా
లకు అశిష్టుడవు అకర్తుడవు మనస్సురెయుక్త ప్రతాన్నానకు
బుద్ధినిశ్చయము చేశ్చతరం. చుకలచిత్తం వుచతుంబ్బి అనుసం
ధానానకు అహంకారములయుక్త తత్వార్థానకు నీవుదే
కే. అంతఃకరణములయుక్త ప్రభుమస్సురణ ఆత్మసన్నిధానా
ననుస్పురించును నీవు అకర్తృడవు సర్వసాక్షీరూపునిధారి
రం నీకుతెత వున్నారా యీంద్రియం బుద్ధివారులవారవు నీకైక
సుకునకర్మ విసర్గం సంసారికి వైతిని దీవుశ్శి నీవు ఉక్తపం

శివకేశశిండు పుత్రార్థం ॥ శ్రీ ౧

పుర్వనం దివిన్నె తిగితివిగనక దేహంత్రయం బంధనము నిరశిస్తివి
హాంయాంవిరళిలు నీవెరళి రూంఖ్యనసంధికం యివి. అనాంది
యవిరళి లింద్రావిరు రిపమని నీకు తెలిపిన ఆవముభావ్వము
తత్వారవ్ దేహంద్వయం. మనిత్వమని విచారించవలెనని వేదు
వృత్తములన్వు. కార్యపారమపుచేశినందుకు వెల్లున్న తనకనం
దుకుస్తారంరుక్తి త్రమపనిశరు. అరువవైనే దేహంద్వయం నిమిత్తం
మునసంతానం సత్కర్మములు ఉపం ఉంచును. తత్సన్నిక్షేత్రతక్షు
నాపు విస్మృతి పూరను అవి. యిరంతనందని రయతివిన్వి శక్రసం
గవము. లింగశరీరము క్షంగవారంయునారం స్వర్గనరకమార్గ
ము తప్పెను. దేహద్వయానకు ద్రష్టవు. శుభాశుభకర్మనకు
అతీతుడవు. ఇల త్మగాం. అంచుతున సాంక్షి. ఆతాంగద్భరు
డవు నీవే. యీ ఆంత్రంనకు లింగదేహం నిరక్షించివేనక గర్వ
హాసనతప్పను. ఆత్మస్వరూపుకాశము దూరతరనేను
అదిగురుఖు లు శిష్యులినికి రూంపం. చిరు. ఆ దీశ్రీశంకరాచా
ర్య పుత్రుక్త వివరాపశిలువెములకుండ రామగీంద్రువరహరా
త్ర స్తూచ. శాకేవివేకచింతు గ్రంథానికిసర్వ తాశివభన్ను భువవేశవ
రాకభ్విని త్వంతాంగ్ర ప్రాకారం ఆయాంగురుశిష్యలిసంవాద
దశ్శాంకనశాస్త్ర సంహారకృత సు లింగదేహం శివతపనా గ్రముద్వి
తీయంలిపు తరణంపవనరాసుం. ౪.

జాగ్రతవస్థను తునసన్నిహితంచనవించదు. తీర్థయాత్రము

పనబట్టినాననానాంభాంతిసమంచేను త్రినయిలసూత్ర్యదేహమునవర్తీం
చేజిస్వాత్మిపష్ట। ద్రుష్టా శ్రుతాం అనేవు ఖరూంభాంలిసంసత్య
మరూపిర్కనిజించుదురు ౧౸—

శ్రీగురుశేఖరుండు శిష్యునకు కాంరసాదేహాంనిరసనంశ్ర పచేయు
చున్నారు. వినరోయి శిష్యవర ఈ దేహాద్వయము రెగెరువాం
డవు నీవుగాంబట్టి ఆదేహాంద్వయము నీవుగావు తత్సాంబధ
మైన అనాద్యంజ్ఞానమున్న నీవుగావు. ఆదేహద్వయంతో
నేననివరచినటువంటియవిద్యాంతి జ్ఞానం నిరసించుబట్టివా
టికిసాక్షీరూపమైతివి. అనాద్యాంజ్ఞానం నిరసించినప్పుడే
ఆత్మరూపుండవైతివి ఇట్లాంలున్న నిరసింపబడి సుతు. [illegible]
ది. దు [illegible] ప్రయత్న ఇచ్ఛ ద్వేష సంస్కార [illegible] పంచము
నే తెలుసుకోండి యీ నవగుణాలు నవవిధాత్మవంటి వైశేషికము
తమువారందుచెప్పును. యింకేనజ్ఞానమును చెప్పుచున్నారు.
చెప్పు అప్పుడు యాత్మ [illegible] సాక్షాత్కారమును
[illegible] దేహద్వయములందు నానందాజ్ఞానము [illegible] ౧౦

వివేకసింధు ప్రకాశం ప్ర॰ ౩

అయుజ్ఞాననివృత్తిగా కప్రయమాత్మయుక్తయి. రాతంత్రజనకాంఅ
జ్ఞాననిరసనంకారదు. అంతరదనరాంసంసారబంధంతీరదు. దివరిత
జ్ఞానమంకురించుచున్నను శిష్యున. ఆత్మ అజ్ఞాననిరసనంచేశ రుం
దుకు అనవ్యసాధనములుగారు. స్వస్వరూపానంభవానంగా
దు. [illegible] దేనుండునదంటివృస్వరూపంప్రకాశించును. అజ్ఞా
నమైయున్నటువంటి అంతువారచెప్పుము. ప్రసంగవశానననటిదివిను
ము. నీవుదేహాద్వయంకూనరు విలక్షణుడవైతివిగాంచెప్పుమా
నివెవ్వడవు. స్థూలసూక్ష్మ ప్రపంచము కెగినవాడవు నీవు
ప్రత్యంరవి. దేహాద్వయంకూతీతుడవు నీప్రకాశమువనందీనం
పించునుసర్వమున్ను. అట్లైతేనది యువంటిదాంటనని చెప్పు
మా. అని గురుస్వామి అడిగితే శిష్యుడు తిరిగి పలుకు
తా. దేహద్వయంకూతీతుడని చెప్పితిరా యువచించితిరా గనరా.
పృథివ్యాపస్తేజోవాయురాకాశ మైనపంచభూతము
లున్న నేంగాకను. వాంయిగుణాధర్మ కర్మవర్ణ్యాదివృత్తయి
న్ననేంగాననుగా వాంలెయి అంతర్మైన అస్థిమాంసాది
పంచవింశతిగుణాలున్న నేనిద్రుష్టను అనినేగానను. సూక్ష్మ
మాంతసవయంకూరి లింగదేహములున్న ద్వ శక్తులు. నేనుద్రష్ట
ను. అవినేగాను. పంచప్రాణాలున్న వ్యశక్తిరు పంచవిష
యములున్న నాకు అనవస్థుంకేనుపింపు నిజి జ్ఞానేంద్రియ
ముం చకమున్న నాకువుశక్తిము కర్మేంద్రియపంచకము
నేనున్న దునుంగాను. అంతఃకరణచతుష్టయాంనుద్రా

శకుడనువానసన్నిధువసన్నదెటుక్క వాంఛిపోరం, బుద్ధి బుద్ధినిధార్మ
రం చిత్రమును చిత్తగనుసంధానముచే నేనుసర్వధారకాధ్వం. అహం
కారవాంఛిపోరణమున్న నేడాను సూక్ష్మలదేహాంతంకారం. శిం
గదేహాంసారంభారం. యారకుండుకున్న కారణాధిపరితజ్ఞానిం
సంతారకముగా దుసాంబాడపము గాననీ దేహాద్వైలయా
కున్నదృష్టినా నేనెవ్వండ నేనావస్త నేనెరంగకవున్నాడను అ
నియాప్రకారాన ఆలోచనచేశి శ్రీగురువులకు విన్నపంచే
తను సెవ్వమిన్ననెడుంగిరిని. యిదినాకు ప్రతారంశర
యువలనాసకలేమున్న యువియువిరునిత్రిసెవార్లం డను.
నేనువ్వడనా నన్నని నేరంగకవున్నాడను నన్ననరక్షించి
వలెనా. లిలాంగురుస్వామి యునివిన్నపంచేస్తే శ్రీగురు
నాధుడు ఆనతిరుచ్చె దిలాగంగిరి. నీవు దేహద్వయము మరిసి
తివి. ఆత్మైనాన జ్ఞానమును రక్షించి వేదుంగనక ఉండిగిస్వైరగం
కవున్నావు. అజ్ఞానమునకు వెర్ర్వైవుండే మూఢులంతయులు
న్నావు. కని అజ్ఞానము మూలచినాతప్ప. నీని జరుగుల తేమను
మిరాక. యరగనని అంచునన్నావు. ఆప్లని రెండిగివుండె
ఆశుచున్నావు. ఆరుజ్ఞానానకు నీవు అద్విష్టాన చైతన్య
డవు. నీకునివరెండుగాంపవు. ప్రత్యక్షై తన్నీరవు అజ్ఞానము
నకు ఆద్విష్టానా ఆకారప్రాంతికి ఆశ్రితుడవు. ఆవెతన
మని రెండిగిండంకవున్ని వెతదా సత్యెస్మైనత్రాడిసపొర్ణి నెకు ఆ

వివేకశింధు ఉత్తరార్థం

ప్ర. ౩

శ్రేయముభువను తెల్లైన సప్తంత్రాలు కొంత్రయంగారచు అయి
గనుకబుద్ధాంశ్ఛపూరత జ్ఞానం సత్యమగా రసాశ్రయించిన
దినన్ననే నేరంగనే నేవుగదా. ఇదుకటే అజ్ఞానజడశ్వరూ
పొంవకం అనగబడుదు. నీవు సత్యస్వరూపవు. నిన్న
యుం అజ్ఞానం ఆశ్రయించివుండునటు స్థూలసూక్ష్మ
వంచము విరళించి దృష్టరూపునిన్న దివుచూరదగా. వెర్రి
వత్రిమకూం తనిరాలంబముగా గారను చితస్తని. సతలని
కారాలకున్న నీవు వెర్వైవుండే వారంటవు. కని అజ్ఞానముచే
జుట్టుకున్నవు నేనెరంగనే నంటి అజ్ఞానమును రెండిగివున్నా
వు యియువనెరిగిన్ని రెంటరంగనే నుండు రెంవ్వడు చప్పుడు
జలమయినుండి పొంచిప్రుట్టి తిరుగా సాంజలమునే నికట్టి సట్టి
అజ్ఞానమునిని జన్నరూపొందకు అవతరించినదేవస్థలసా
త్మాదేహద్వయమున్న. అనంతధారాజ్ఞాన వికృతిజ్ఞానమున్న అ
జ్ఞానకార్యమందు బుట్టిన విగ్నకధార్మికారణ దేహమని వదెను
అదినీవుగాంపు విస్మరదేహం. అజ్ఞానానకు సాక్షివి. విదేహివి
పరమాత్మస్వరూపుడవు నేనెరంగనని అనెవు. ఆ యరగన
నేది రెండిగివున్నావు. ఆ యుగనక నీవు దృష్టవు. అయుజ్ఞా
నము చలశక్తివుము. నీవు అంతరు ఆశ్రితుడవు. విస్తృతదేహం. నేనె
రగనేని దివ్యదృష్టి పూరుణ ఆదిలా. రెండుగా యారగ సనసు
ట్టి ఆయుగనక ఆరెండికి కనాపెడును నీవు. రరంగనే నెది మి
ధ్యాచిత్రావుపము. ఆదివివిక్షిక చెట్టువమ. రెండుకో అన్నదే

జ్ఞానం. మరపు అనేది అజ్ఞానం. జ్ఞానదీపారోపమే నీవై ప్రిత్రా

యు జ్ఞాన అహంకారము దుడుగుకేన నీవు. ఆయు

జ్ఞానము నీవు గావున తత్త్వం. విపరీత జ్ఞానము నీ తత్త్వం. తత్వా

రవి దేహాద్వయము బుద్ధులేమియు నిపర్యాధార దేవియు ము

కారణాదేహమే యజ్ఞానం. అందుచేత సుషుప్తి స్థితి వస్థా

సుషుప్తి యనే వివరం జెప్పి వినుము. జాగ్రత్స్వప్నమనే

రెండవస్థలను న్నప్రాంతముల. ఇంద్రియవ్యాపారము నవ

లయమనస్సు అజ్ఞానములో మగ్నమై సర్వ్యారమై

దే సుషుప్తి అనియెరుగుము అవస్థాంగారా దేశంబ్రియు

లున్న అంతఃకరణాచే తుష్టియమున్న అవిద్యాభాగనము

న్న విపరీతజ్ఞానమున్న అజ్ఞానమున లీనమైనదే సుషుప్తియు

నిచప్పుంబడిన సుషుప్తి లోపలనుండి సంసుప్తి యనినీయది

సేవారదవు నీవు. అట్టేదియేమిన్నెరగరాదని చెప్పవారదవు

నీవు. యచ్చరికైన విషారతత్త్వ తాన్వనుండి చెప్పుచున్న

దవు. అయంగనకే సుషుప్తి నీవుగాక. ఆ సుషుప్తి నీ దిగాద

దు. దానికి సాక్షివారదవు నీవు వేరు. అవస్థాత్రయంనకు

న్న బుద్ధికిన్ని నీవు బీజం కారణా దేహం సుషుప్తి వస్థయం

రెంటికిన్ని. అభిమాని ప్రాజ్ఞుడు. అందుకు ఆనందభోగము

హృదయస్థానం. యీ ప్రపంచకారమున్న తమోగుణారోపిత

వివేకసింధు వ్యాఖ్యార్థం

ప్ర. ౩

శం. యి విచేవిన్నదుంగా వ్యాపన్న స్థూలసూక్ష్మ కారణాదేహత్రయం

జాగ్రత్స్వప్నసుషుప్తి అవస్థాత్రయం విశ్వతైజసప్రాజ్ఞాభి

మానత్రయం. యుక్త పరిమిత యుక్త ఆనందభోగంత్రయం

నేత్ర కంఠ హృదయస్థాన త్రయం. రాజస సాత్విక తామస

సగుణత్రయం. యీవరంతా గెదియే ఆత్మ నీవు. యెరుకతప్ప

అవి అవిద్యాయుక్త గుణత్రయప్రపంచం నీవు ద్రష్టవు సకలవి

సాక్షిరాసనందు. నీ యత్రయాసనందు వర్తించును అది. ఆ

విద్యరియుక్త గుణాసనందు సకలప్రపంచమున్న రచించెను.

దీని తమవర్ణమెరిగిన దనుతా. పంచకోశాలైన సమరణావములు

తప్పవు. యిప్పుడు నీ సకలము నీ సత్యమున్న దివారం చేసుకోం

డి. నీకు శుద్ధాంశ తత్త్వం లభించెను. గుణత్రయబంధం తె

గెను. సర్వశ్రయ సాక్షిరూపమైంతివి. యీ రహస్యమున్న నీ

వు గాక సర్వవాంగ్మయం ఉపదేశించి. నిరంతరం కనిరాంబారణ మెరి

గితివి. అనేరాలంబమెనదైనవాదెరిగి నిలిచితివి అనిగురువు లతి

ప్రుల్లికి కృపచేశిరి. ఇతిశ్రీ శంకరాచార్యకృతి వివేకచూ

డామణి మూలంబై యుండి వాదిశృంగేరిపీఠ భాష్యాచరిత

వివేకసింధు వ్యాఖ్యానించిన్న బహుశిష్యానికి విధ్యానం

ప్రకరణం వివరణము పూర్ణసమాప్తిరి వ్యాఖ్యానము సంపూర్ణ

కర్త వెలిగారా కనికసనవాన్నికుమతి శివయోగి ప్రకాశకారం

సమాప్తం.